

LAPSEMME

MLL100

Mannerheimin Lastensuojeluliiton jäsenlehti 4 | 2021

**Suunnittele
sujuva arki**

VINKIT VANHEMMALLE

LINDA LIUKAS

**ei ole
lopettanut
leikkimistä**

LAPSEN SURU

**Miten puhun
lapselle
kuolemasta?**

Kohtaamispaikka
Iloa ja apua saman katon alta

Lisäksi Tukioppilaiden pakohuonepeli • Monta tapaa kiittää • Chat-päivystäjä

KOTIMAAN LAPSIPERHEET TARVITSEVAT APUA!

HYVÄ JOULUMIELI

KERÄYS 19.11.-24.12.2021

LAHJOITA

Soita 0600 16555 (10 € + pvm/mpm)

Lähetä tekstiviesti HJM20 numeroon 16499 (20 €)

Lähetä tekstiviesti HJM30 numeroon 16499 (30 €)

www.hyvajoulumieli.fi

Rahankeräyksen nimi: MLL:n rahankeräyslupa: RA/2020/1486/23.11.2020, SPR:n rahankeräyslupa: RA/2020/1407/19.11.2020
koko maassa lukuun ottamatta Ahvenanmaata, Ålands landskapsregering, lupa no. ALR.2020/9246/7.12.2020.

Päätöimittaja

Milla Kalliomaa, pääsihteeri

Toimituspäällikkö

Liisa Partio

Toimitussihteeri

Kaarina Kokkonen

Ulkoasu ja taitto

Nina Räisänen

Kansikuva

Tomi Nuotsalo

Toimituksen osoitePL 141, 00531 Helsinki,
p. 075 324 5579, lapsemme@mll.fi**Tilaukset ja osoitteen****muutokset**mll.fi/lapsemme,
lehtilaskut@mll.fi,
p. 075 324 5540 (ti ja to klo 9–11)**Vuosikerta**25 euroa. Jäsenillä lehti sisältyy
jäsenmaksuun.**Ilmoitukset**Bouser Oy,
Jukka Tiainen, p. 0400 444 435,
jukka.tiainen@bouser.fi,
Jouni Kohonen, p. 040 500 9929,
jouni.kohonen@bouser.fi**Ilmoitusaineistot**

lapsemme@bouser.fi

Levikki

39 105 (LT 2020)

Lapsemme 1/2022

ilmestyy 25.3.2022

KustantajaMannerheimin Lastensuojeluliitto.
ISSN-L 0358-7908, ISSN 0358-7908,
ISSN 2323-4946**Lapsemme-lehti ilmestyy**2 kertaa vuodessa,
59. vuosikerta

Tärkeät arjen jakajat

Kuva: Jami Laukkanen

Lapset ja nuoret soittavat ja kirjoittavat meille niin arkisista huolista kuin vakavista aiheista. Tänä syksynä on keskusteltu ulkonäköpaineista urheiluharrastuksissa. Suorituksen lisäksi pitää onnistua näyttämään hyvältä. Kisoissa saatetaan altistua ulkonäköä koskevalle arvostelulle. Koulutetut vapaaehtoisemme ovat kullannarvoisia kuuntelijoita. Nuori saa jutella ja kertoa asioistaan omilla ehdoillaan, ja jo pelkkä keskustelu usein helpottaa mieltä.

Ohjaajilla ja valmentajilla on tärkeä paikka kehittyvän nuoren tukijana. Kaikessa harrastamisessa, lajista riippumatta, on tärkeää tukea lasta ja nuorta omana itsenään ja tarjota hyviä hetkiä toisten lasten seurassa. Usein liikuntaharrastus päättyy kuitenkin juuri siinä iässä, jolloin siitä saatava sosiaalinen hyöty olisi suurinta. Harrastuksissa on siksi tärkeää kuulla lasten mielipiteitä ja tarjota heille mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua toiminnan kehittämiseen.

Tarvitaan myös suorittamisesta ja kilpailusta vapaata harrastamista. Kymmenet koulut eri puolilla maata ottivat innostuneesti vastaan MLL:n kehittämän Aikaseikkailu-kerhon, josta kerroimme viime vuonna lehtemme juhlanumerossa. Aikaseikkailussa tutkitaan myönteisistä lähtökohdista käsin lasten kanssa yhdessä lähiympäristöä, ruokitaan mielikuvitusta ja ratkotaan ongelmia pelillisin keinoin.

Hyvä ja turvallinen arki syntyy tutuista asioista: sopivasti harrastuksia, kavereita ja kiireetöntä perheen aikaa. Kaikki hyvät ihmissuhteet ovat lapselle bonusta. Jos niitä ei löydy perhepiiristä, aikuisen aikaa voi saada järjestöjen tukihenkilöiltä tai perhekeskusten kohtaamispaikoista. On upea asia, että meillä on suuri joukko välittäviä vapaaehtoisia, jotka ovat valmiita jakamaan arkeaan lasten, nuorten ja vanhempien rinnalla.

Milla Kalliomaa, päätöimittaja

LAPSEMME

Sisältö nro 4 | 2021

- 3 **Pääkirjoitus**
- 5 **Missä mennään**
- 8 **Talo täynnän viilää** •
Koivukylän avoimessa kohtaamispaikassa palvelut ovat saman katon alla
- 14 **Minne pappa meni?** •
Kuolemasta on hyvä puhua pienellekin lapselle rehellisesti
- 19 **Kolumni**
Apua tuntemattomalta
- 20 **Vieraana Linda Liukas** •
Lempeän teknologian lähettiläs saa inspiraation lapsilta
- 24 **”Että kaikilla olisi koulussa hyvä olla”** •
Tukioppilaat luovat luokkahenkeä
- 28 **Aluevaaleissa päätetään lapsiperheiden hyvinvoinnista**
- 29 **Lapsen asialla Esa Iivonen**
Nyt rakennetaan hyvinvointialueet – Lapset ja nuoret näkyviksi
- 32 **Suunnittele sujuva arki** •
- 34 **Pitääkö lapsen lahjan olla tavara?**
- 36 **Vapaaehtoinen** •
Vanhempainchatin päivystäjä tsemppaa ja vaikuttaa
- 39 **Meidän MLL** •
Monta tapaa kiittää
- 42 **Kainalossa**
Bonuskaveri

• **Kannessa**

Kiitos palautteesta

Lapsemme-lehden 3/2021 suosituin juttu oli *Mikä nuorta vaivaa?* Palautteen lähettäneiden kesken arvottiin kaksi kappaletta Oppi&ilon *Etsi eläin*-äänimuistipeliä. Tämän numeron juttuarvonnasta kerrotaan sivulla 40.

Kaikki Lapsemme-lehden jutut löytyvät verkosta osoitteesta

► mll.fi/lapsemme

– Saan parhaat inspiraationi lapsilta, Linda Liukas sanoo.

Kuva: Meeri Koutaniemi

20

Lapsen suremisen tapa voi yllättää vanhemman.

14

Kuva: Johanna Sarajärvi

Tukioppilaat pitävät tunteja nuoremmille oppilaille.

24

Kuva: Adobe Stock

MISSÄ MENNÄÄN

Tapahtumat ja tärpit meiltä ja muualta.

Kuva: iStock

Hei, me leivotaan!

MLL:n uusi hyväntekeväisyysrahoitus haastoi koulut ja päiväkodit leipomaan Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin hyväksi.

Iloisesta Auta leipomalla! -päivästä innostuttiinkin eri puolilla maata: yli 450 koululuokkaa ja päiväkotia ilmoittautui heti mukaan. Lasten ja nuorten käsissä syntyneistä ja myydyistä herkuista muffineista fetapiirakkaan ja kekseihin on tähän mennessä kertynyt reilut 25 000 euroa.

Tempauksen idea on lähtöisin Tanskasta, jossa se on maan suurin hyväntekeväisyystapahtuma, ja sitä toteutetaan myös muissa Pohjoismaissa. Meillä tempauksen kummina oli Koko Suomi leipoo -kilpailun voittaja **Mari Pihlajamäki**. Varsinaisena tempauspäivänä lokakuun 7. hänen opastuksellaan MLL:n instagram-livessä valmistettiin korvapuustikeksejä.

Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin hyväksi voi leipoa voi ympäri vuoden oman aikataulun mukaan, ja siihen voivat osal-

listua koulujen ja päiväkotien ohella myös muut ryhmät ja yksityiset henkilöt. Varainkeruukampanjasta suunnitellaan pysyvää.

► autaleipomalla.fi

”Meillä oli ilo olla mukana kampanjassa. Teimme luokkani kanssa laajempaa projektia, jossa ensin tutustuimme MLL:oon ja Lasten ja nuorten puhelimen toimintaan. Teimme kampanjasta mainoksia koulumme henkilökunnalle ja kotiväelle. Käytimme yhden koko koulupäivän leipomiseen ja saimme aikaan herkullisia leivonnaisia. Opimme tietysti monenlaisia arjen taitoja sekä ryhmätöitä, mutta ennen kaikkea sen, miten monella tavalla meistä jokainen voi olla mukana auttamassa.”

Essi Rosenberg, luokanopettaja (6. lk.), Merimaskun koulu

Tee hyvää testamentilla

Kuva: Tomi Nuotsalo

TUTUSTU TÄHÄN

Vanhempainnetin parisuhdesivuilla kannustetaan huoltamaan suhdetta ja muistutetaan, että turvallisimmassakin parisuhteissa riidellään ja että yhteys kumppaniin katkeaa aika ajoin. Uudistuneilla sivuille tarkastellaan erityisesti sitä, miten oma menneisyys vaikuttaa parisuhteessa ja miten vaikeuksissa yhteys puolisoon palautetaan.

► mll.fi/parisuhte

Tänä vuonna Lasten ja nuorten puhelimesta on keskusteltu jo noin
2 000
tuntia lasten ja nuorten kanssa.

KALENTERIIN

19.11. Hyvä joulumieli -keräys alkaa
20.11. Lapsen oikeuksien päivä
30.11. Tekojen tiistai
4.12. Vapaaehtoisten päivä
12.-13.2. MLL:n puheenjohtajapäivät

LEIKIN PAIKAT

Onko sinulla muistoja leikkipuistoista ja -kentistä? Vietitkö siellä aikaasi lapsena tai käytkö niissä omien lastesi kanssa? Oletko kenties työskennellyt puistotähtinä tai leikinohjaajana? Muistitietokeruulla juhlistetaan pian 110 vuotta täyttävää leikkipuistotoimintaa ja kerrotaan niiden merkitystä lapsille ja aikuisille. Kirjoituksia kerätään 31.1.22 asti.

Lisätietoja: SKS:n arkisto p. 0201 131 240, keruu@finlit.fi

Essi Jouhki, essi.k.jouhki@juu.fi
Veera Moll, veera.moll@aalto.fi

TUTKITTUA

Miten lapsemme voivat? Lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaavia kansallisia indikaattoreita koulupudokkuudesta harrastamiseen ja koulukiusaamisen vähentymisestä perheen taloudelliseen tilanteeseen on koottu uuteen Itlan tietopankkiin. Kun etsii tietoa vaikkapa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän kehityksestä tai pitävätkö nuoret koulusta nykyisin enemmän kuin viisi vuotta sitten, vastaus löytyy Itlasta. itlasto.fi

Suomalaisten asenteet fyysiseen tai henkiseen kuritusväkivaltaan ovat hienon höllentyneet, vaikka se on ollut lailla kiellettyä jo lähes 40 vuotta, kertoo Lastensuojelun Keskusliiton selvitys. 14 prosenttia vastaajista piti kuritusväkivaltaa hyväksyttävänä kasvatuskeinona ja 44 prosenttia oli käyttänyt kuritusväkivaltaa jossain muodossa vuoden aikana. Suurin osa ei pidä lapsiin kohdistuvaa kurittamista hyväksyttävänä edes poikkeustapauksessa.

Brittiläisen Bathin yliopiston laaja kansainvälinen kyselytutkimus kertoo, että 16–25-vuotiaat nuoret eri puolilla maailmaa potevat suurta ilmastoahdistusta ja pitävät tulevaisuutta pelottavana. Suomalaisnuorista esim. 42 prosenttia vastasi epäriivänsä lasten hankkimista ilmastokriisiin liittyvien huolien vuoksi. Yhtä moni allekirjoitti väitteen, että ”ihmiskunta on tuhoon tuomittu”. Nuorten hätää voi helpottaa tekemällä oikeita päätöksiä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja antamalla heille perusteltua toivoa paremmasta.

KUNNIAMERKIT

Kasvattajina ansioituneita äitejä on palkittu myös korona-aikana, mutta juhlat ovat siirtyneet. Lapsen oikeuksien päivänä MLL:n piirien järjestämissä tilaisuuksissa Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan I luokan mitalin kultaristein saa yhteensä 65 äitiä. Ensi vuonna järjestetään jälleen perinteinen valtakunnallinen äitienpäiväjuhla.

”MLL toimii hienosti vapaaehtoisvoimin, mutta haluaisin nostaa meitä tukevien ja ohjaavien ihmisten kasvot ja työpanoksen esiin, ilman heitä ei olisi meitä! Minä toimin koulumummina ja ystävänä maahanmuuttajaäidille. Molemmat vapaaehtoistyöni teen ilolla.

Lukijapalautte, Lapsemme 3121

Lapsella on oikeus hyvään kohteluun

Lapsen oikeuksien päivä 20.11.

Lapsen oikeuksien viikon teemana oli tänä vuonna lapsen oikeus hyvään kohteluun. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsilla on oikeus erityiseen suojeluun ja huolenpitoon. Lapsia halutaan siis suojella kaltoinkohtelulta, mutta aikuisilla on myös velvollisuus kohdella lapsia ja nuoria hyvin. Teemalla halutaan muistuttaa, että jokaisella lapsella on oikeus saada osakseen ymmärtämystä ja hellyyttä.

► lapsenoikeudet.fi

Vuoden isät

Vuoden isä -palkinnon saivat kouvolaalainen **Marko Oikarainen**, helsinkiläinen **Sergei Silkin** ja siipolainen **Dan Wickholm**. Palkinnot jakanut ministeri **Krista Kiuru** kiitti palkittujen isien edistyneen esimerkillisellä tavalla sukupuolten tasa-arvoa perhe-elämässä mm. pitämällä perhevapaita tai järjestäneen muuten aikaa lastenhoidolle.

Tunnetko testamentin?

Koronapandemia on lisännyt kaiken ikäisten kiinnostusta testamentteihin. Hyvä niin: testamentti on tärkeä asiakirja, mutta harva tietää, miten ja milloin se pitäisi tehdä. Testamentti voi olla mielessä mutta ei tunnu ajankohtaiselta ja tekeminen siirtyy. Monelta se jää tekemättä kokonaan.

Testamentti on hyvä tapa kertoa, miten toivoo jälkeensä jäävää omaisuuttaan käytettävän. Se on myös suosittu tapa tukea itselle merkityksellisiä asioita osoittamalla osan omaisuudestaan työlle, jonka kokee tärkeäksi. Testamenttihakemuksilla on iso merkitys järjestöjen työssä ihmisten auttamiseksi.

MLL järjestämät testamentti-illat ovat saaneet erittäin hyvän vastaanoton. Yli 80 prosenttia osallistujista on ollut valmis suosittelemaan sitä ystävälleen tai sukulaiselleen.

Verkossa järjestettävällä luennolla varatuomari Piia Jeremejeff kertoo mm. perimysjärjestyksestä, verosuunnittelusta, testamentin laatimisesta ja edunvalvontavaltuutuksesta, jolla sovitaan, kuka asioita hoitaa, jos itselle sattuu jotain vakavaa.

Kevään testamentti-illat 31.3. ja 28.4. klo 17.30–19.00.

► mll.fi/testamentti-illat

”Parasta on se, että voit mennä omana itsenäsi paikalle ja unohtaa hetkeksi turhat paineet arjen pyörittämisestä.

Perhekahviläkävijä, MLL:n perhekahviläkysely 2021

2,5-vuotias Kamilas Dharikaa on kiinnostunut leluista ja kohtaamispaikan muista lapsista.

Talo täynnä vilinää

Uusia leluja ja käytäviä, joilla seikkailla. Ne ovat lapsista parasta Koivukylän avoimessa kohtaamispaikassa. Vanhemmat viihtyvät, kun lapsilla on kivaa ja itsellä on hetki aikaa jutella aikuisten kesken. Ongelmatilanteissa apu järjestyy saman katon alta jopa ilman ajanvarausta.

TEKSTI NINA RIIHIMAA KUVAT TOMI NUOTSALO

Pyörät ne pyörivät ympäri, ympäri, ympäri... Lapset kääntävät innokkaina kuvitteellista rattia, äidit tapailevat laulun sanoja. Menossa on muskarihetki Koivukylän avoimessa kohtaamispaikassa Vantaalla.

Bussilaulu on tuttu vanhemmille ja lapsille ympäri Suomen, mutta tänään Koivukylässä sanat ja liikkeet ovat monille vieraita. **Karoliina Tukiainen** laulaa ja näyttää, kuinka ne bussin pyörät oikein viuhuvat.

– Tulin tänne tänään laulutuokion takia. En osaa kauheasti lastenlauluja, joten niitä on kiva oppia. Näitä voisi laulaa kotonakin, **Kati Lappalainen** kertoo.

Katin pellavapäinen **Leevi**, 1 v 1 kk, on kiinnostunut uusista leluista ja muista lapsista. Kun lauluhetki on ohi, poika tutkii hetken komeaa hopeista polkuautoa. Pian hän löytää todellisen aarteen: pakettillisen koiran hammastikkuja.

Onneksi hammasherkut on pakattu vahvaan muoviin, eikä Leevi pääse maistamaan niitä ennen kuin äiti ottaa paketin pois. Hammastikut on lahjoitettu Koivukylän kohtaamispaikkaan, ja ne olivat oven suussa jaossa perheille, joilla on lemmikki. Tapahtuneen jälkeen paketit nostetaan pois lasten ulottuvilta.

Leevin äiti kertoo löytäneensä kohtaamispaikkaan Facebookin kautta. Ensin he osallistuivat korona-aikana järjestettyyn puistotoimintaan, nyt koronarajoitusten hellitettyä he ovat tulleet kohtaamispaikkaan.

– Saadaan lisää sosiaalista elämää Leeville.

” Jos jollakin on huolia, yhdessä mietitään, mikä asiantuntija olisi avuksi. Asiantuntijoiden vastaanotto järjestyy usein jopa ilman ajanvarausta.

YKSI TALO, MONTA PALVELUA

Koivukylän avoin kohtaamispaikka Vantaalla on lapsiperheille tarkoitettu yhteinen tila, jonne on helppo ja mukava tulla. Ovet ovat avoimena arkisin kello 9–16 ja myös iltaisin paikassa on monenmoista toimintaa.

Kaikki toiminta on kävijöille maksutonta. Alakerran kerhotilaa voi varata vaikka lasten syntymäpäiväjuhlien pitämiseen.

Kohtaamispaikassa ovet ovat avoimena ja kynnykset matalalla. Samojen seinien sisään on koottu tekemistä kotona oleville äideille, isille ja lapsille sekä mahdollisuus asiointiin erilaisissa perheitä koskevissa asioissa. Enää ei tarvitse soittaa moniin paikkoihin ja etsiä apua useista osoitteista.

Kohtaamispaikassa toimivat muun muassa Vantaan perhekoutsit, jotka kuuntelevat ja neuvovat 0–18-vuotiaiden lasten perheitä arjen pulmatilanteissa. Kohtaamispaikan työntekijät voivat ohjata myös perheneuvolan pari- ja perheterapeutin puheille. Neuvolan perheohjaus tukee alle kouluikäisten perheitä. Myös suuhygienisti on tavattavissa.

Eroon liittyviä asioita ja tunteita voi käsitellä eroauttamisen sosiaaliohjauksen työntekijän kanssa.

Moni lapsiperheille hyödyllinen järjestö löytyy saman katon alla. Monik Vantaa ry tarjoaa neuvoja maahanmuuttajataustaisille vammaisille ja heidän perheilleen. Vantaan turvakoti ry:n väkivaltatyön asiantuntija puolestaan auttaa lähisuhdeväkivallasta kärsiviä.

Kohtaamispaikassa toimivat myös SOS Lapsikylä, Nicehearts, Poikien talo sekä Rekolan seurakunta.

Yhteistyöstä kaupungin, järjestöjen ja seurakunnan välillä vastaavat MLL:n Uudenmaan piirin koordinaattorit. He myös järjestävät perheille päivittäin kaikenlaista kiva toimintaa.

Kohtaamispaikassa käy kuukaudessa

noin tuhat vanhempaa ja lasta. Korona-ajanakin kohtaamisia oli noin 850 kuukaudessa.

MLL:n Uudenmaan piirin työntekijät ovat vastaanottamassa tulijat ja vaihtavat kuulumisia. Jos jollakin on huolia, yhdessä mietitään, mikä asiantuntija olisi avuksi. Asiantuntijoiden vastaanotto järjestyy usein jopa ilman ajanvarausta.

– Kun tullaan tutuiksi, myös luottamus kasvaa. Näin voidaan ottaa puheeksi sellaisetkin aiheet, joista ei helposti uskalleta avautua, perheterapian koordinaattori Karoliina Tukiainen sanoo.

HYVÄT IDEAT KÄYTTÖÖN

Kävijäperheet on otettu kiinteästi mukaan toiminnan kehittämiseen.

– Pidämme kolme kertaa vuodessa yhteiskehittämisen päiviä, joissa yhdessä arvioimme toimintaa ja mietimme uutta, suunnittelija **Reetta Kyyrö** MLL:n Perheitä kohtaamassa -hankkeesta kertoo.

Lisäksi järjestetään yhteisökokouksia, joissa käydään läpi arkisia käytännön asioita, jotka ovat tulleet esiin kohtaamispaikan toiminnassa.

Vanhempien ideoita kuunnellaan ja niitä myös toteutetaan. Vanhempien ideoista on syntynyt muun muassa avoin suomen kielinen ryhmä äideille yhdessä lapsen kanssa, läksyapu ja välipala koululaisille sekä äitien jumppa. Erittäin suosittuja ovat olleet kulttuurit kohtaa -tapahtumat, joissa perheet tuovat oman kulttuurin ruokaa yhteiseen pöytään ja kertovat ruokailijoille kulttuuristaan.

– Välillä pöydässä on vaikka mitä äitien leipomia herkkuja, Reetta Kyyrö nauraa.

VAATE- TAI RUOKAKASSI MUKAAN

Kohtaamispaikalla on aktiiviset nettisivut sekä sivut Facebookissa ja Instagramissa. Moni löytää paikalle niiden viikkokalente-

rin perusteella tai kuultuaan toiminnasta tuttaviltaan.

Ainakin yhtä suosittu houkutin on kohtaamispaikalla tarjottu aineellinen apu. Moneen huoneeseen levittyneessä kierrätyspisteessä on hyllyillä ja rekeillä tarjolla sesongin mukaista vaatetusta niin vauvoille kuin kouluikäisillekin. Kierrätyspisteestä voi ottaa lapselleen vaatteita sekä tuoda pieneksi käyneet uusille käyttäjille.

Hyllyjen järjestelystä huolehtivat kohtaamispaikan vapaaehtoiset yhdessä harjoittelussa olevien opiskelijoiden kanssa. Moneen itsepalvelukirppikseen verrattuna vaatteet ja lastenhoitotarvikkeet ovat sääntölisesti kokojärjestyksessä.

Vähävaraisille koivukyläläisperheille on tarjolla myös ruoka-apua. Ruokakassissa on Yhteisen Pöydän Ruokahävikkitermiinalin toimittamia elintarvikkeita. Viikoittain jaettavan kassin sisältö kootaan ilmoitautuneille huomioiden perheen koko ja mahdolliset rajoitukset ruokavaliassa.

– Ruoka-avun tarvisijoita olisi enemmän kuin voimme listalle ottaa. Uudet hakijat pistämme etusijalle ja tarvittaessa siirämme vuoron seuraavalle viikolle, Karoliina Tukiainen kertoo.

RYTMIÄ ELÄKEARKEEN

Vapaaehtoiset ovat kohtaamispaikan arvostettuja työmuurahaisia. Useimmat vapaaehtoiset ovat aloittaneet käymällä paikassa ensin lapsensa kanssa. Lapsen aloitettua päivähoitossa äidit haluavat antaa takaisin saamansa hyvän.

Myös eläkeläiset ovat löytäneet kohtaamispaikan vapaaehtoisiksi. Yksi aktiivisimmista on **Varpu Baarman**. Hän käy auttamassa ruokakassien kokoamisessa ja jakamisessa joka tiistai. Useamminkin hän käy, jos tarvetta on.

Varpua voisi hyvällä syyllä kutsua paikan yhteiseksi isoäidiksi. Hän järjestelee paik-

Organisointi on Anastasiia Råberghin erityiskyky. Vapaaehtoistyö on tuonut hänen elämäänsä tunteen tarpeellisuudesta.

Hope Nwosu ja Izuchukwu, 7 kk, ovat tutustuneet uusiin ihmisiin kohtaamispaikassa. Ehkä joistakin heistä tulee oikeita ystäviäkin, äiti toivoo.

Varpu Baarman osallistuu vapaaehtoisena ruokajakeluun ja huolehtii kohtaamispaikan kasveista.

KOHTAAMISPAIKKA KOKOAA PALVELUT

Vantaan Koivukylän kohtaamispaikka on jatkumoa MLL:n pitkäaikaiselle perhekeskustyölle. Ensimmäiset perhekeskuskokeilut aloitettiin jo 1980-luvun lopussa Rovaniemellä, Helsingissä ja Mikkelissä. Ne vastasivat vanhempien toiveeseen saada lapsiperheiden palveluista paremmin tietoa sekä tukea yhdestä paikasta.

– Perheillä huomattiin olevan moninaisia tarpeita. Perheissä koettiin yksinäisyyttä ja avun puutetta. Kaivattiin neuvontapalveluita, lastenhoitoa, apua kriisitilanteisiin, harrastustoimintaa sekä perheiden omista lähtökohdista kumpuavaa toimintaa. Palvelut olivat hajallaan eikä niistä ollut helppo löytää tietoa, kehittämispäällikkö **Tarja Satuli-Kukkonen** MLL:stä kertoo.

Perhekeskustoiminnan keskiössä on eri toimijoiden osaamisen kokoaminen yhteen paikkaan tai saumattomasti toimivaksi verkostoksi. Kunnat, järjestöt, seurakunnat ja laaja joukko vapaaehtoisia toimivat yhdessä perheiden parhaaksi.

Näkyvin osa MLL:n perhekeskustoimintaa ovat vapaaehtoisten vanhempien pyörittämät perhekahvilat. Ohjelmaa suunnitellaan yhdessä kävijäperheiden kanssa. Perhekahviloita toimii ympäri maata ja niitä pyörittävät MLL:n paikallisyhdistykset.

Vuosi sitten tehty tutkimus osoitti, että perhekahviloilla on perheille suuri merkitys arjen tukena. Niistä saatiin sekä henkistä tukea, lapsiperheille tärkeää tietoa ja empatiaa että aineellista tukea, kuten usein tarjolla olevaa aamupalaa.

– Varsinkin vauvaperheissä tarve keskustella muiden samassa tilanteessa olevien kanssa on valtava. Myös maahanmuuttajaperheissä on suuri tarve tutustua muihin lapsiperheisiin.

Soteuudistus hyvinvointialueineen on vauhdittanut perhekeskusten perustamista. Hyvinvointialueet ovat luoneet omia mallejaan niiden toteuttamiseen. Alueet ovat myös hyvin eri tahdissa uudistuksissaan.

– Nyt eletään kumppanuuden luomisen aikaa. Tulevissa aluevaaleissa MLL haluaa muistuttaa erityisesti, että hyvinvointialueiden kehittämisessä on mietittävä myös lasten asemaa, Satuli-Kukkonen toteaa.

– Meillä on aito halu tehdä yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Meidän vahvuutemme on ruohonjuuritasolta ponnistava tieto siitä, mitä perheet todella toivovat.

”*On ihanaa tuntea itsensä tarpeelliseksi. Se on tuonut auringonpaistetta mieleeni.*”

koja, siistii askarteluhuonetta sekä juttelee äitien ja lasten kanssa. Erikoistehtäväkseen hän on ottanut kasvien hoidon.

– Kun tulin tänne ensi kertaa, viherkasvit eivät olleet kovin koristeellisia. Hoidin kasvit parempaan kuntoon ja toin kotoa uusia viherkasveja.

Varpu on oikea vapaaehtoistyön konkari. Hän toimii kohtaamispaikan lisäksi muun muassa kulttuurikoutsina, joka lähtee seuraksi näyttelyihin ja teatteriin.

– Pidän siitä, että minulla on myös eläkkeellä päivissäni rytmi. Koskaan ei ole tuntunut siltä, että vapaaehtoistyö veisi voimiani, päinvastoin se antaa energiaa.

AURINGONPAISTETTA PÄIVIIN

Anastasiia Räbergh hakeutui kohtaamispaikkaan tilanteessa, jossa hänellä ei juuri ollut ystäviä uudessa maassa. Suomen kieltä puhumattomalle uusien tuttavuuksien luominen tuntui vaikealta.

– Täällä työntekijät puhuivat englantia. Tunsin itseni ja tyttärenti heti tervetulleeksi.

Parasta Anastasiasta oli vain istua ja jutella, kun tytär leikki muiden lasten kanssa. He kävivät kohtaamispaikassa vähintään kolmena päivänä viikossa.

Nyt tytär on aloittanut päiväkodin ja Anastasiia toimii vapaaehtoisena. Hän kertoo olevansa hyvä organisoimaan, ja sitä hän on päässyt hyödyntämään. Viime jouluna Anastasiia ideoi kävijöille joulukalenterin, jonka luukuista paljastui hauskaa tekemistä ja tavaralahjoja. Perheiden yhteinen elokuvapäivä leffaherkuineen sai sekin innostuneen vastaanoton.

– Haluan antaa aikaani tälle paikalle, joka on auttanut minua niin paljon. On ihanaa tuntea itsensä tarpeelliseksi. Se on tuonut auringonpaistetta mieleeni.

TOIVEENA UUDET YSTÄVÄT

MLL:n perhekahvilatoiminta oli **Hope**

Nwosulle tuttua jo Tampereella, jossa hän aiemmin asui.

Kun opiskelujen takia tuli muutto pääkaupunkiseudulle, Hope etsi tietoa vastaavasta paikasta uuden kodin lähellä. Näin hän löysi nyt seitsenkuisen **Izuchukwun** kanssa Koivukylään.

Oli tosi hyvä tulla paikkaan, jossa tapaa uusia ihmisiä. Minulla ei ole vielä muuten uudessa asuinpaikassa kovin paljon tuttuja, Hope kertoo.

Izuchukwu on varsinainen ilolapsi, hymy ei hydy hetkeksikään kasvoilta, vastaa äiti sitten toimittajan kysymyksiin tai juo kahvia muiden aikuisten kanssa. Paidassaan pojalla lukee osuvasti: happy. Hän rummuttaa matalaa pöytää käsillään ja hetken päästä jo konttaa kohti huoneen nurkassa olevaa kiinnostavaa kohdetta, paperiroskista.

Äiti kertoo katsovansa kohtaamispaikan kalenterista, mitä päivän ohjelmassa on. Joskus tullaan vain leikkimään.

Myös kierrätyspiste on osoittautunut hyödylliseksi. Sieltä on löytynyt vaatteita kasvavalle pojalle sekä *Aku Ankkoja* isomille sisaruksille.

Hope on osallistunut kohtaamispaikan kehittämispäivään, jossa kuullaan vanhempien toiveita. Hopelle tärkeitä ovat kohtaamiset sekä toisiin kulttuureihin tutustuminen.

Sosionomiksi opiskelevalle Hopelle on löytynyt ammatillistakin vertaistukea. MLL:n koordinaattori **Satu Aallon** kanssa hän on pohtinut muun muassa, millaiseen työharjoittelupaikkaan Hopen kannattaisi pyrkiä.

– Suosittelen kohtaamispaikkaa kaikille lähiseudun lapsiperheille. Maahanmuuttajille, joilla ei ehkä ole kovin suurta turververkkoa, tämä on hieno mahdollisuus. Pikku hiljaa täällä tutustuu ihmisiin ja heistä voi tulla oikeita ystäviä.

Lisätietoa Koivukylän avoimesta kohtaamispaikasta Facebookissa @koivukylanavoinkohtaamispaikka ja Instagramissa @koivukylan_kohtaamispaikka. Nettisivu löytyy osoitteesta uudenmaanpiiri.mll.fi/perheille/koivukylanavoinkohtaamispaikka

KOHTAAMISTEN KIRJO

- MLL:llä oli viime vuonna 601 perhekahvilaa, joissa oli vuoden aikana yli 103 000 kävijää.
- Koronavuosi vaikutti perhekahviloiden toimintaan: osa siirtyi ulkotiloihin ja verkkoon.
- Vuonna 2019 perhekahviloita oli 689 ja niissä yli 300 000 käyntiä. Pandemian hellittäminen toivottavasti nostaa kohtaamisten määrän entiselle tasolle tai ylikin.
- MLL:n piirit ja yhdistykset ylläpitävät lisäksi noin 30 työntekijävetoista kohtaamispaikkaa.
- Vantaan Koivukylän kohtaamispaikassa toimintaa järjestävät kaupunki, järjestöt ja seurakunta. Yhteistyötä koordinoi MLL:n Uudenmaan piiri.
- Löydä oma kohtaamispaikkasi: mll.fi/vanhemmille/toimintalapsiperheille

Minne pappa meni?

Isovanhemman kuolema koskettaa joka vuosi kymmeniätuhansia lapsia. Vanhemman täytyy oman surunsa keskellä auttaa lasta käsittelemään menetystä. Miten puhua alle kouluikäiselle kuolemasta?

TEKSTI MARI UUSIVIRTA KUVAT JOHANNA SARAJÄRVI

Kun suru-uutinen tavoittaa perheen, olisi parasta, että oma vanhempi kertoisi lapselle tapahtumasta viivyttämättä.

MLL:n vanhemmuuden verkotukihankkeen suunnittelija **Anna-Maija Okker** sanoo, ettei pitkittäminen helpota asiasta kertomista.

– Monesti me aikuiset saatamme aliarvioida lapsen kykyä ymmärtää. Pienikin lapsi huomaa vanhemmista, että jotain on tapahtunut, ja suree omalla tavallaan.

Tapahtuneesta kannattaa kertoa mahdollisimman rehellisesti. Yksityiskohtiin ei ole tarpeen mennä, mutta jos lapselle puhuu kierrellen tai epäselvästi, hän täyttää tyhjät kohdat mielikuvituksellaan.

– Ja se voi olla pahempi selitys kuin mitä oikeasti on sattunut, Okker sanoo.

Hän antaa esimerkin lauseista, jonka kaltaisia voi käyttää: Pappaa ei enää ole, hänen sydämensä lakkasi lyömästä. Hän on kuollut. Minulla on ikävä pappaa ja siksi minua itkettää. On tavallista, että tulee paha mieli, sinullekin voi tulla, mutta me olemme yhdessä tässä surussa.

Kuolemasta kannattaa Okkerin mukaan puhua kuolemana. Kielikuvia esimerkiksi poismenosta tai poisnukkumisesta ei kannata käyttää, koska ne ovat epämääräisiä ja voivat esimerkiksi aiheuttaa sen, että lapsi alkaa pelätä nukahtamista.

– Kannattaa kertoa asiasta lapsen iän mukaisesti ja siten kuin itse vanhempana ajattelee, miten oma lapsi ymmärtää ja tavoittaa asian.

Sama neuvo pätee Okkerin mukaan siihen, kannattaako lapsi ottaa mukaan hautajaisiin tai esimerkiksi vierailulle saattohoidossa olevan isovanhemman luo. Vanhempi tuntee oman lapsensa parhaiten.

TUNTEET OVAT SALLITTUJA

Mihin vaari meni? Tuleeko mummu vielä takaisin? Mennäänkö me joskus samaan paikkaan?

Lapsen kysymykset voivat olla hyvinkin tarkkanäköisiä ja joskus jopa hyvinkin vaikeita. Okker lohduttaa vanhempia: ei tarvitse yrittää vastata oikein.

– Olisi hyvä, että vanhempi voisi pysähtyä keskustelemaan lapsen kanssa juuri sillä hetkellä, kun tämä ottaa kuoleman puheeksi. Tilanne voi mennä ohi, eikä ehkä myöhemmin sellaisenaan tule vastaan, Okker sanoo.

Lapselle voi esimerkiksi kertoa, mitä itse ajattelee kuoleman jälkeen tapahtuvan. Lisäksi voi kertoa esimerkiksi siitä, miten eri uskonnoissa kuolema nähdään.

– Vastauksia tärkeämpää on läsnäolo. Se, että kuuntelee ja lapsi voi ja uskaltaa kysyä. Lapselle kannattaa tarjota mahdollisuutta kysyä, vaikka sanoa, että voidaan jutella asiasta. Kysymyksen kannattaa ottaa vakavasti ja vastata niihin, jos osaa. 'En tiedä' on myös hyvä vastaus.

Koska lapsella on rajallisesti tietoa ja välineitä surun käsittelyyn, lapsi tarvitsee aikuisen apua. Aikuinen voi auttaa lasta sanoittamaan tunteita, sillä pienikin lapsi ymmärtää ja hahmottaa maailmaa kielen kautta.

Samasta syystä aikuisen ei tarvitse varoa näyttämästä omaa suruaan lapselle. Samalla voi selittää lapselle tunteitaan ja kertoa, etteivät surullisuus ja tunteet ole vaarallisia. Jos lapsi ei saa selitystä vanhemman reaktioille, se voi häätäntä.

SURUN MONET KASVOT

Lapsi käsittelee surua eri tavalla kuin aikuisen. Okker kertoo, ettei esimerkiksi kevyt

NÄIN MEILLÄ

Isopapan kuoleman jälkeen silloin 6-vuotiaan kuopuksemme oli vaikea nukahtaa iltaisin. Kuolema tuli mieleen ja hän kyseli hyvin konkreettisia asioita. Mitä tapahtuu kuoleman jälkeen ja mitä sitten tehdään? Mistä saa ruokaa? Mitä jos tulee jano?

Se oli aikuiselle kova paikka. Päädyin vastaamaan näin: Kuoleman jälkeen ollaan paikassa, jossa on kaikki mitä kuoleman jälkeen tarvitaan. Silloin on hyvä olla. Kukaan ei halua menettää läheistään, mutta kukaan ei myöskään voi elää aina. Läheistä voi ajatella niin paljon kuin haluaa, ja muistot voivat sillä tavalla olla lohtuna.

Näin sain lapsen konkreettiset pelot rauhoittumaan. Keskusteluja käytiin useampana iltana peräkkäin, mutta tällä päästiin asian ylitse.

Aija, jonka kuopus on nykyään 15-vuotias

Kun äitini kuoli, lapseni oli täyttämässä 3 vuotta. Äitini sairasti syöpää parin vuoden ajan, ja lapsi tiesi sairaudesta koko ajan. Vaikka mummi oli ja on tärkeä ja näkyvä hahmo lapselleni, eivät he arjessa olleet niin läheisiä. Mummi asui Oulussa ja me Tampereella.

Jos jotain hyvää tilanteesta kaivaa, ainakin meillä oli aikaa valmistautua kuolemaan ja siitä kertomiseen. Reflektoimme aihetta paljon puolison ja muiden isovanhempien kanssa. Päiväkotiin kerrottiin tilanteesta hyvissä ajoin.

Kun alkoi olla selvää, ettei mitään ole tehtävissä, kerroimme lapselle kuolemasta. Teimme tietoisesti päätöksen, että emme puhu kierrellen tai kielikuvien vaan suoraan ja oikeilla sanoilla.

2-vuotias ei kuitenkaan täysin ole kartalla siitä, mitä tapahtuu. Vasta ihan hiljattain 5-vuotiaana lapsi itki mummin kuolemaa ensimmäistä kertaa. Tämä kävi ihan yhtäkkiä, ilman että olisimme puhuneet asiasta. Kuoleman ymmärtäminen on edelleen jatkuva prosessi ja yritämme auttaa siinä parhaamme mukaan.

Itselle tämä on ollut kauhean iso opettelu paikka omista tunteista puhumiseen. Olen silti yrittänyt mahdollisimman suoraan ilmaista, miltä minusta tuntuu, että mummi on kuollut, ja samalla viestiä, että on täysin ok tuntea mitä tahansa.

Hautajaisiin emme ottaneet lasta mukaan, ja se oli hyvä päätös. Hautajaiset olivat niin rankka kokemus, ettei siinä olisi pystynyt huolehtimaan pienemmän ihmisen jaksamisesta.

Kesällä ennen kuolemaa mummi voi hetken paremmin ja vierailimme Oulussa koko perheellä. Se oli mahtava reissu. Kävimme nukketeatterissa ja lapsi ja mummi leikkivät kahluualtaassa takapihalta. Halusimme jättää lapselle tämän hyvän viimeisen muiston.

Arttu, 6-vuotiaan vanhempi

Vanhempainpuhelimessa voit halutessasi keskustella, kuinka tukea lasta surussa.

► mll.fi/vanhempainnetti

suhtautuminen suruun ole mitenkään tavatonta lapselle.

– Pienen lapsen suremisen kesto on lyhyempi kuin aikuisen. Surullisen hetken jälkeen lapsi saattaa olla yks kaks leikkimässä, ja se on ihan hyväkin.

Okker muistuttaa, että vanhempien on hyvä hyväksyä erilaiset tavat, joilla lapset surua lähestyvät.

Monenlaiset reaktiot kiukusta syyllisyyteen ja ahdistuksesta vetäytymiseen voivat kertoa surun käsittelystä. Okker kannustaa aikuisia puhumaan ja sanoittamaan tapahtumia, vaikka lapsi ei itse osallistukaan keskusteluihin. Sivustaseuraaminenkin opettaa paljon siitä, kuinka tunteita ilmaistaan.

Lapset purkavat usein tunteitaan toiminnallisuuden kautta, esimerkiksi hautajaisleikeillä päiväkotikavereiden kanssa tai piirtämällä kuolema-aiheita.

– Voi olla, että aihe pyörii lapsen mielessä ja tulee esiin leikin lomaan yllättävissäkin hetkissä. Silloin aikuinen voi mennä mukaan kysymään asiasta.

Sureminen saattaa alkaa vasta pitkänkin ajan päästä.

Kuuden ikävuoden tienoilla lapsen ymmärryksen kasvaessa kuoleman lopullisuus alkaa hahmottua eri tavalla kuin pienemmälle lapselle. Tuolloin aiempikin menetys saattaa nousta pintaan ja lapsi saattaa haluta käydä tapahtumia läpi uudelleen.

Kaiken kaikkiaan läheisen kuolema aiheuttaa lapsessa yleensä jonkinlaista turvattomuutta, Okker sanoo. Vanhempi voi

vahvistaa turvallisuuden tunnetta tarjoamalla fyysistä läsnäoloa ja huolenpitoa. Ei ole tavatonta, että esimerkiksi aiemmin omassa huoneessaan nukkunut lapsi haluaa menetyksen jälkeen yöpyä vanhemman vieressä patjalla.

– Sellaista turvaa kannattaa tarjota.

PYYDÄ APUA

Perheen vointiin menetyksen hetkellä vaikuttaa moni asia. Kuinka läheinen kuollut ihminen on ollut perheelle. Kuinka yllättävä kuolema on vai oliko siihen pystytty valmistautumaan?

Isovanhemman kuoleman lisäksi esimerkiksi lapsen oman vanhemman tai sisaruksen kuolema voi olla iso kriisi koko perheelle.

Shokkitilanteessa Okker kannustaa hakemaan kriisiapua oman kunnan kriisipäivystyksestä. Surujärjestöjen, kuten KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry:n, tarjoama tuki on Okkerin mukaan auttanut monia.

– Lapsen vointi on suoraan sidoksissa vanhempaan. On tärkeää, että perheen aikuiset saavat tukea ja lapsen seurana olisi rauhallinen aikuinen, joka pystyy keskustelemaan lapsen kanssa ja huolehtimaan hänen perustarpeistaan.

Kaikissa tilanteissa on hyväksi, jos vanhempi pystyy keskustelemaan omista tunteistaan toisen aikuisen kanssa ja siten huolehtii omista voimavaroistaan. Jos kuolema vaivaa lasta kauan tai vaikuttaa paljon arkeen, kannattaa ottaa yhteyttä neuvolaan tai kouluterveydenhuoltoon.

Ruokalahjakortti voi pelastaa joulun

Koronapandemia on syventänyt ja laajentanut lapsiperheiden vaikeuksia.

TEKSTI EVELIINA KUTILA KUVA KRISTIINA HEMMINKI

Hyvä Joulumieli -keräys kotimaan vähävaraisten lapsiperheiden hyväksi käynnistyy jo 25. kerran. Keräys sai alkunsa 1990-luvun talouslaman aikana, mutta sen tarve ei ole vuosien varrella vähentynyt.

Lapsiperheköyhyys koskee Suomessa noin 121 000 lasta, lähes 12 prosenttia kaikista alle 18-vuotiaista. Työttömyys, yksinhuoltajuus ja pitkäaikaissairaudet ovat olleet läpi keräyksen historian keskeisiä syitä perheiden talousvaikeuksille. Lapsiperheköyhyyden erityispiirre on köyhyys työssäkäynnistä huolimatta. Pienituloisuusrajan alapuolella olevissa perheissä lähes puolessa on töissä käyvä huoltaja.

Koronapandemia on vaikuttanut lapsiperheiden tilanteeseen kahdella tavalla. Perheillä, joilla oli jo ennestään vaikeuksia, tilanne on pahentunut. Lomautukset, irtisanomiset ja pienyritysten yritystoiminnan supistuminen ovat lisänneet avuntarvitsijoiden määrää.

KÖYHYYS VAIKUTAA PITKÄLLE

Lapsuuden perheen köyhyys vaikuttaa usein pitkälle aikuisuuteen, sillä perheen heikko taloudellinen tilanne on yhteydessä lasten hyvinvointiin ja koulumenestykseen. Palvelut ja koulu ei-

vät ole pystyneet poistamaan taustoista johtuvia eroja.

– Lapsiperheiden köyhyyttä ja sen vaikutuksia voidaan vähentää. Yksi keino olisi perusturvan korottaminen, sillä perus- ja vähimmäisturvan taso on jäänyt jälkeen yleisestä ansiokehityksestä. Toinen keino on varmistaa, että perhe saa ajoissa tarvitsemaansa tukea, johtava asiantuntija Esa Iivonen toteaa.

KÖYHIEN LASTEN USKO TULEVAISUUTEEN HEIKKO

Lapsia ja nuoria perheen köyhyys pelottaa, hävettää ja masentaa. Jos perheellä ei ole rahaa kuin välttämättömiin menoihin, lapsi ei voi tehdä samoja asioita kuin muut. Syrjään jääminen ja ulkopuolisuus ovat keskeisiä kokemuksia köyhässä lapsuudessa.

Kokemus siitä, että ei ole samalla viivalla muiden kanssa näkyy myös niin, että vähävaraisten perheiden lapsilla on muita vähemmän uskoa omiin mahdollisuuksiin ja hyvään tulevaisuuteen.

”Hyvä joulumieli -ruokalahjakortti ilahdutti ja auttoi jaksamaan. Lämmin kiitos sinulle, joka autoit.”

Osallistu keräykseen hyvajoulumieli.fi

Älä jää yksin

Lapsiperhearki on tunteiden täyteistä. MLL:n Vanhempainpuhelin ja chat on jokaisen vanhemman palvelu, johon voit ottaa yhteyttä anonymisti ja maksutta missä tahansa asiassa.

Soita: **0800 92277**

Chattaa tai kirjoita: **mll.fi/vanhempainpuhelin**

LAPSET ENSIN

Apua tuntemattomalta

Muistan erään joulun oman vanhemmuuteni alkutai-paleelta. Kuopukseni oli syntynyt muutamaa kuukautta aiemmin ja perheen isovanhemmat olivat sairastuneet vakavasti. Syksy oli täynnä surua ja huolta. Sinä jouluna ei perheessämme ollut voimia laittaa joulua.

Muistan, kuinka syvästi minua lämmittivät pienet muistamiset, joulukortit, myötätunnon osoittaminen ja kuulumisten kysyminen. Tuli lämmin olo, kun saattoi tuntea, ettei ole yksin.

Koronapandemia on ollut monessa perheessä rankkaa aikaa. Vanhempien väsyminen ja huoli läheisistä ovat voineet viedä voimavarat tiukoille. Poikkeuksellisten vuosien jälkeen huoli rahojen riittämisestä voi kuormittaa vanhempien jaksamista ja vaikuttaa myös jouluun valmistautumiseen.

Koronatilanteen helpottaessa moni huoli saadaan ratkaistua. On helpottavaa, että rajoituksia puretaan ja erityisesti lapset ja perheet ovat saaneet pikkuhiljaa palata tavalliseen arkeen kotona, päiväkodeissa, kouluissa, harrastuksissa ja perhekahviloissa.

Lasten elämää ei kuitenkaan voi laittaa tauolle siksi aikaa, että koronan aiheuttamat muutokset perheissä saadaan palautettua takaisin raiteilleen. Taaperolle, eskari-ikäiselle tai teinille elämä on tässä ja nyt.

Joulu on lasten juhla, jossa me aikuisetkin saamme palata hetkeksi katsomaan maailmaa pienen ihmisen silmin. Joulu antaa meille mahdollisuuden uskoa hyvään ja levähdyshetken huolien keskellä. Poikkeusaikana jouluperinteet ovat entistä tärkeämpiä ja tuovat turvaa niin lapsille kuin meille aikuisillekin.

MLL ja SPR toteuttavat tänäkin vuonna Hyvä joulu-mieli -keräyksen, jonka avulla jokainen meistä voi auttaa sopivalla tavalla kotimaassa asuvaa lapsiperhettä. Keräysvaroilla kerätään ruokalahjakortteja vähävaraisille perheille.

Monilla perheillä ei ole lähellä paljon tukiverkostoa. Siksi tuntemattomilta saatu apu lämmittää erityisen paljon. Sen erityinen merkitys on siinä, että voi kokea, että joku ajattelee meidän perhettämme, vaikkei itse olisi osannut tai kehdannut pyytää tai toivoa apua. Haluaisitko antaa lapsiperheelle tänä jouluna lahjaksi tällaista uskoa ja toivoa?

Eeva Oksanen
MLL:n vanhempainryhmätoiminnan suunnittelija

Tällä kolumnipaikalla vuorottelevat MLL:n asiantuntijat.

– Mikä on hyvää lapsille, vaikkapa kaupunkisuunnittelussa, on hyvää myös muille. Siksi meidän kannattaa investoida lapsiin, Linda Liukas sanoo.

Lempeän teknologian lähettäjä

Linda Liukas ei koskaan lopettanut leikkimistä. Lapsuudelle ominainen ihmettelyn ilo kantaa häntä yhä.

TEKSTI TUUJA SILJAMÄKI KUVAT MEERI KOUTANIEMI KUVITUS LINDA LIUKAS

ERÄÄNÄ iltana Linda Liukkaan isä kantoi kotiin työtietokoneensa ja lausui taikasanat: tehkää sillä mitä haluatte. 8-vuotias Linda laittoi pikkusiskonsa kanssa tuulemaan. Käyttöjärjestelmä katosi, samoin kuin isän tärkeät työkansiot. Onneksi isän mielestä tietokoneella ei voinut tehdä mitään, mitä ei voisi korjata. Oli vuosi 1994.

Lindan kekseliäisyys oli loputonta, siksi hän usein johdatti sisarusten ja ystävien leikkejä. Pohjoismaisen lastenkirjallisuus ruokki hänen mielikuvitustaan ja tarjosi esikuvia. Oli vahvat tytöt Peppi, Marikki ja erityisesti Pikku Myy. Pikku Myy -leikin maailma levittäytyi espoolaiseen metsään, ja siihen liittyi myös oma lehti.

Viidennen luokan kuvaamataidon tunnilla Linda valitti kuvaamataidon opetuksen laadusta. Viisas opettaja ehdotti, että Linda opettaisi itse. Ja Lindahan opetti: värioppia ja ihmisen mittasuhteita. Erityisen ylpeä hän oli keksimistään harjoituksesta, jossa kaikki saivat suunnitella oman tamagotchin, siihen aikaan suosittu virtuaalilemmikkipelin. Omalaatuista kymppin tyttöä ei kiusattu, vaan häntä tuettiin ja häneen uskottiin. Niin hän alkoi itsekin uskoa itseensä.

14-vuotiaana hän löysi koodin itseilmaisuvälineenä. Sormia näppäimistöillä siivitti kaukorakastuminen **Al Goreen**, jolle hän perusti fanisivut.

LINDA Liukas kuuluu ensimmäiseen varsinaiseen nettisukupolveen, joka pelasi *Star Wars* -roolipelejä peliyhteisöissä ja opetteli meikkausta YouTube-videoiden opastuksella. Suhteesta tietokoneisiin tuli pelon, ehkä hänen koko elämänsänteestaan. Miksei tyttö voi koodata? Miksei suomalainen voi kirjoittaa kirjoja ja luennoita englanniksi? Miksei voi olla yhtä aikaa humanisti ja insinööri?

– Lapsuus on suurta tutkimusretkeä ja uteliaisuuden seuraamista. Aikuisuus on sitä, että unohdetaan ihmettely, lukitaan vastaus ja pysytään siinä. Kunpa yhä useammat aikuisetkin voisivat jatkaa leikkimistä!

Se, että hän edelleen muistaa, millaista oli olla pieni, auttoi luomaan *Ruby*-lastenkirjasarjan. Lisäksi hän käy kouluvierailuilla ja kirjastoissa tapaamassa lapsia.

– Lapsilta saan parhaan inspiraationi. Kerran eräs poika kysyi, onko internet paikka, ja siitä sai alkunsa *Löytöretkellä internetissä* -kirja. Tajusin, että nykylapsille internet on jotakin läpinäkyvää, joka ympäröi heidät.

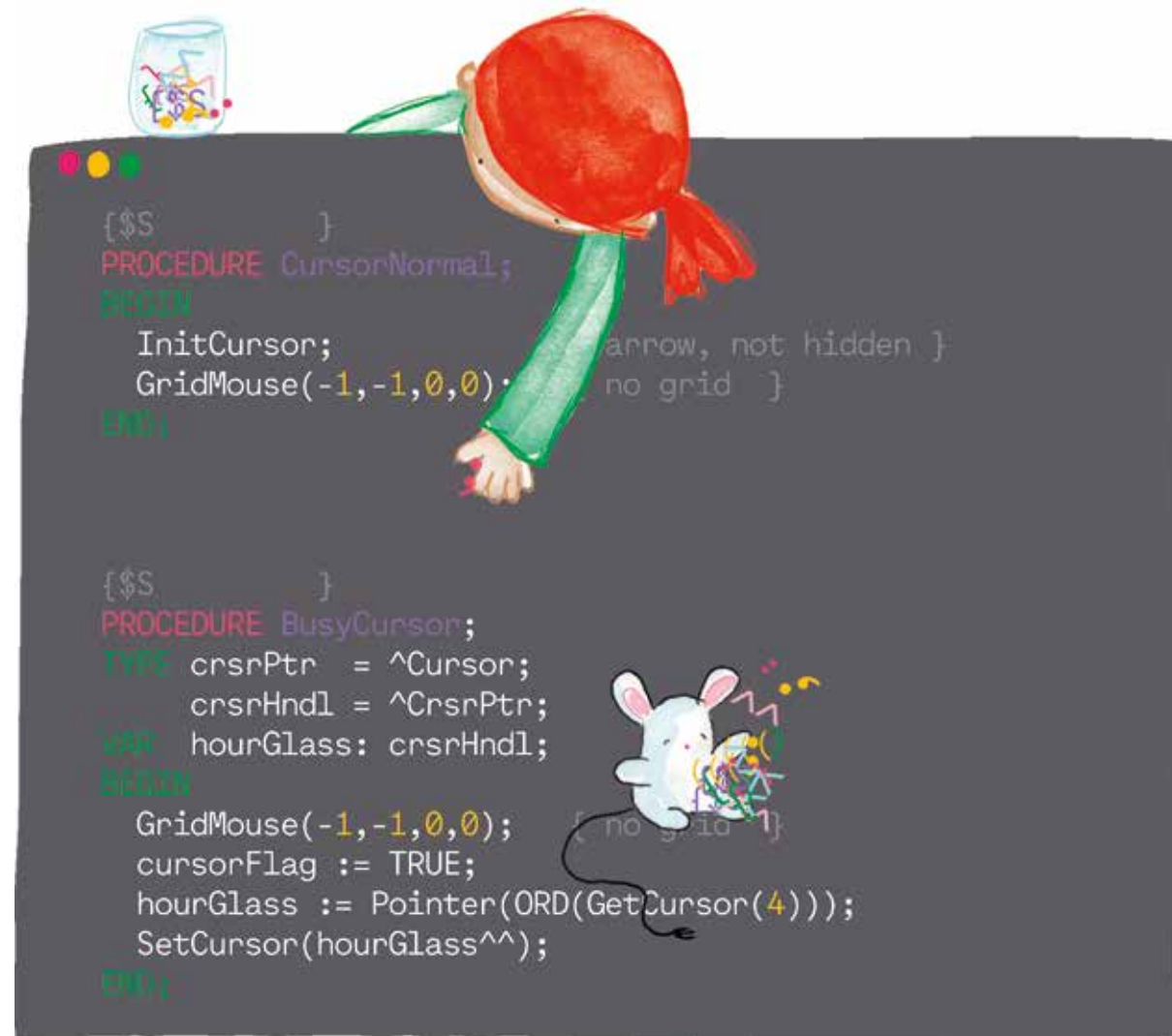
RUBY-kirjojensa sankarista Liukas loi pelottoman punapään, koska sanoo itse olleensa paljon ujompi ja arempi. Ruby on nokkela 8-vuotias ihmettelijä, luonteeltaan sukua Pepille ja Pikku Myylle.

Neljä lastenkirjaa ja lukuisia palkintoja myöhemmin Liukas matkustaa puolet vuodesta maailmalla luennoimassa, kouluttamassa ja promoamassa kirjojaan. Ruby-kirjoilla on satojatuhansia lukijoita ympäri maailmaa.

Eräs pieni poika Japanissa paljasti hänelle haluavansa isona Rubyksi. Kirjailijalle tuollainen palaute on mannaa.

– Muutos alkaa siitä, että pojat jo pienestä pitäen hyväksyvät naisen ongelmanratkaisijana teknologiassa. Kun myös pienet biologit ja ballerinat alkavat nähdä teknologian mahdollisuutena, tapahtuu oikea muutos.

Lasten kysymykset ovat joskus vaikeita vastata. Lontoossa noin 8-vuotias poika kysyi, mitä hän voi tehdä isona, jos tekoäly vie työpaikat? Vastauksena kysymykseen Liukas kirjoitti viimeisimmän Ruby-kirjansa *Robotti koulussa*, jossa kertoo kuinka tekoäly voi työskennellä vaikkapa maanviljelijän, lääkärin tai opettajan apuna.

”*On yksi asia, jota tekoäly ei tule korvaamaan. Se on vanhemmuus.*

– Me pelkäämme tuntematonta, ja suhteemme teknologiaan on usein täynnä pelkoa ja pessimismia. Lapsilla on oikeus toiveikkaaseen näkymään. Ei 6-vuotiaiden tarvitse potea ilmastoahdistusta!

PARHAILLAAN on tapahtumassa iso murros, sillä nyt vanhemmiksi tulevat ovat ensimmäinen sukupolvi, joista miltei kaikilla on digipelaamiseen liittyviä lapsuusmuistoja. Pelaaminen ei olekaan enää iso mörkö.

Fortnite-pelin ääressä istuvalla nuorella voi olla globaali joukko ystäviä, joiden kanssa hän voi pelin sisällä käydä skeittaamassa tai konserteissa, Liukas muistuttaa. Koronasulun aikana Liukas pelasi itsekin *Fortnite* ja kävi ystäviensä kanssa konsertissa pelin sisällä.

– Se toi paljon lohtua ja on ihan oikeaa yhteisöllisyyttä. Lapsuusmuistot peleistä ovat ihan yhtä todellisia kuin muistot koulun pihalla leikkimisestä aikoinaan.

Liukkaalta kysytään usein, miten lapsesta kasvatetaan vastuullinen, luova ja innovatiivinen teknologian käyttäjä. Siihen hänellä ei ole valmista koodia, mutta viesteissään lapsille hän haluaa aina korostaa uteliasta asennetta ja toiveikkuutta.

– Ilmapiiiri, jossa lapset kasvavat nyt, vaikuttaa teknologiakulttuuriimme 30 vuoden päästä. Jospa visioisimme, miten tekoäly voi auttaa erilaisten ongelmien ratkaisemisessa? Tekoäly voi jo nyt tunnistaa syövän tai pelastaa mehiläiset.

Liukas on paljon innostuneempi tästä tulevaisuuskuudesta kuin siitä, että olisimme luurit korvilla ja virtuaalilasit päässä.

– Teknologia voi auttaa meitä ymmärtämään luontoa, kuten mitä metsät tarvitsevat voidakseen hyvin. Tekoälyn avulla voimme oppia tulkitsemaan muita älyjä, kuten muurahaisen, sammaleen tai sienten älyä. Sienillä

on maaperässä sensorit, joiden avulla se voi lukea maaperän kosteuspitoisuutta ja toksiineja sekä jopa aistia muiden eliöiden stressiä. Se on älyä, vaikkakin erilaista. On kuitenkin yksi asia, jota tekoäly ei tule ikinä korvaamaan, vahvistaa Linda Liukas. Se on vanhemmuus.

– Ihmisen vahvuuksiin kuuluu empatia ja kyky motivoida toisia. En ole tavannut ihmistä, jota tietokone pystyisi lohduttamaan. Kasvattajan kuuluu selvittää, millaisia mainoksia lapsi näkee ja kuinka monta tuntia TikTokissa saa olla. Niiden keskustelujen käyminen on kasvattamisen ydintä.

KORONAKRIISI mullisti kaikkien elämän, ihmiset linoittautuivat koteihinsa. Myös Linda Liukkaan oli keväällä 2020 palattava Suomeen, pysähtyttävä. Äkkiä hänellä oli aikaa. Hän käveli kotikaduillaan Etelä-Helsingissä ja pohti, miten kaupunkikuvaan voisi tuoda pehmeämpää ja toiveikkaampaa kuvaa teknologiasta.

– Joka puolella on tolppia ja metallibokseja, joiden sisällöstä en tiedä mitään. Mietin, voisiko niitä kuvittaa.

Ensimmäiseksi hän maalasi sähkökaappiin Ruby-kirjojensa hahmoja, ja toivoi, että jollekin ohikulkevalle lapselle jäisi muisto kiltinnäköisestä, hymyilevästä hahmosta kadulla. Sitten hän sai idean uudentyyppisestä teemaleikkipuustosta ja otti yhteyttä Helsingin kaupunkiin.

Leikkipuustoidea pohjana on tietokone, jonka sisälle lapsi voi ryömiä ja samalla oppia, miten se toimii. Mah-

dollisesti siellä voisi trampoliinihypellä ohjelmoinnin perusteisiin kuuluvia ehtolausekkeita: jos päälläsi on punaista, hyppää kolme hyppyä. Ehkä voisi myös kuulla porkkanoiden puhetta tekoälyn tulkkauksena.

– Aikuiset olisivat tukemassa, mutta lapset voisivat itse oman uteliaisuutensa johdattamina tutkia ja oppia.

Helsingin Ruoholahteen lähivuosina avattava leikkipuisto edustaa sitä, mitä Liukas ajattelee koulun tulevaisuudesta. Liukas valitsi itse lukiossa lyhyen matematiikan, sillä häntä kiinnostivat enemmän kielet. Matematiikkaa hän on opiskellut vasta myöhemmin – ja ymmärtänyt sen kauneuden.

– Meillä puhutaan luonnontieteistä, mutta englanniksi runollisesti elämäntieteistä, life sciences. Matematiikka on osa kaikkeutta. Jyrkkä jako humanisteihin ja insinööreihin on turha, sillä tarvitsemme ihmisiä, joilla on juuret molemmilla puolilla.

VIIME aikoina Linda Liukas on tutkinut erityisesti teknologian historiaa.

– Teknologiaa on myös kirjoitustaito tai mikroskooppi. Voi tuntua, että kehityksen kelkassa on vaikea pysyä, mutta ovat edellisetkin sukupolvet sopeutuneet vaikkapa höyryjunan vauhtiin.

Ruby-kirjoissa on selitetty noin 70 tietokonetermiä. Silti tärkein, mitä Linda haluaa lasten kirjoista muistavan, on se, että teknologia kuuluu heille ja se voi olla lempeää.

Kuka hän on?

LINDA LIUKAS

- Syntynyt 1986 Espoossa.
- Työskentelee lastenkirjailija-kuvittaja-kouluttajana sekä leikkipuistojen suunnittelijana.
- Luonut Ruby-kirjasarjan, jota on käännetty 33 kielelle, sekä Ruby-hahmon ympärille virtuaali maailman ilmaisia harjoituksineen: helloruby.com.
- Opettaa lapsille tietokoneiden ja koodaamisen perusteita Youtubessa *Computer Science in On Minute* -videoilla.
- Kuuluu HelsinkiHive-ohjelmointikoulun hallitukseen. Säätiön ylläpitämään, ilmaiseen koulun voi hakea oppimis- ja ryhmätaitoja mittavan testin kautta. Opiskelijat ovat esimerkiksi 17–70-vuotiaita lukiolaisia, kotiäitejä tai putkimiehiä.
- Haaveilee leikkisämmästä, lempeämmästä ja toiveikkaammasta maailmasta.

Tukioppilastoiminta
täyttää ensi vuonna
50 vuotta

► mll.fi/tukioppilastoiminta

”Että kaikilla olisi koulussa hyvä olla”

Viialan yhtenäiskoulussa tukioppilaat pitävät yllä koulun hyvää ilmapiiriä.

TEKSTI MAARIT PIIPPO KUVAT LAURA VESA

”Seitsemäsluokkalaisia on jäänyt kiinni koulualueen roskaamisesta. Teidät on lukittu luokkaan, josta ette pääse pois ennen kuin olette ratkaisseet teille määrättyt tehtävät.”

Luokanvalvoja lukee Wilmasta rehtorin ilmoituksen Viialan yhtenäiskoulun 7. luokan ryhmälle. Luokassa vallitsee hetken ajan hämmennys: mistä on kysymys? Asia selviää, kun tilanteen ottavat haltuunsa yhdeksäsluokkalaiset **Kerttu Kähkönen**, **Minttu Autio** ja **Minea Koivuniemi**. Kyseessä ei ole nyt tavallinen oppitunti, vaan tukioppilastunti. Seuraavan 45 minuutin aikana Wilma-viesti paljastuu peliä varten seipitetyksi juoneksi.

Kerttu, Minttu ja Minea ovat tulleet seiskoille tutuiksi lukukauden ensimmäisestä koulupäivästä lähtien, jolloin he toivottivat kummiluokkansa tervetulleeksi yläkouluun. Tukioppilaat järjestivät koulun pihalle pelejä ja tutustumisleikkejä.

– Yläasteen alku on seitsemäsluokkalaisille todella tärkeä, ja ilmassa on jännitystä. Tukioppilaiden tehtävä on helpottaa muutosta ja tutustumista uuteen vaiheeseen, Kerttu kertoo.

– Tukarit auttoivat kouluun sopeutumista, kun aloitin seitsemännen luokan. Haluan nyt itsekini tehdä jotain koulun viihtyvyyden eteen, sanoo Minttu.

Tänään tutustumista jatketaan. Kummiluokka saa kuulla olevansa osa pakohuonepelejä, jossa haasteet pitää selvittää yhteistyöllä.

LUOVIA IDEOITA

Edellisenä iltana Kerttu, Minttu ja Minea miettivät sopivaa tapaa edistää luokkahenkeä. Syntyi idea luokkatilaan sijoitetusta pakohuonepeleistä, jossa tarvitaan yhteistyötä ja päättelykykyä. Innokkaasti tytöt kehittivät tehtäviä niin, että jokaisen ryhmäläisen panos olisi ratkaiseva.

I Kerttu Kähkönen (vas.) ja Minea Koivuniemi kokoontuvat joka toinen viikko koulun jälkeen tukarikerhoon suunnittelemaan koulunsa tukioppilastoimintaa.

2

Viialan yhtenäiskoulu on iso, noin 800 oppilaan koulu, jossa on luokkatasoja esi-koulusta yhdeksänteen luokkaan asti. Koulussa on järjestetty MLL:n tukioppilastoimintaa jo vuosikymmenien ajan. Tällä hetkellä tukioppilastoiminta ei ole Viialassa valinnaisaine, vaan siihen liittyvä koulutus järjestetään vapaa-ajalla.

– Toivon, että kaikilla olisi koulussa hyvä olla. Tukioppilastoiminta tuo kivaa vaihtelua koulutyöhön, sanoo Minea.

Luokkaan astuessaan tukioppilaita hieman jännittää: nyt pitää ottaa johtajan rooli ja saada kaikki 22 oppilasta noudattamaan ohjeita. Aluksi tyttökolmikko pyytää luokkaa jakautumaan kolmeen ryhmään. Se sujuu luontevasti, sillä oppilaat alkavat jo tuntea toisiaan.

Seuraavaksi ryhmät saavat kukin valkoisen paperin, josta pitäisi tehdä mahdollisimman hyvä lennokka. Voittajaryhmä on se, joka saa ensimmäisenä lennokin osumaan lattialle teipattuun neliöön. Jokainen oppilas asetuu vuorollaan heittoviivan taakse, ja lennokkeja alkaa sinkoutua pitkin luokkaa ylös, alas ja sivuille. Maaliin osu-

minen onkin odotettua vaikeampaa. Joku keksii kokeilla lattiaa kautta liu'uttamista, mutta vauhti ei sittenkään riitä perille asti.

– Annan vihjeen: lennokkiin saa tehdä muutoksia, Kerttu ilmoittaa.

Silloin joku keksii rytyttää paperin myt-tyyn ja lennättää sitä pallona. Viimein ensimmäinen ryhmä osuu maaliin, ja pian muutkin onnistuvat tehtävässä uudella takitiikalla.

– Hyvin oivallettu, Minttu kehuu.

YHTEISTYÖTÄ JA PÄÄTTELYKYKYÄ

Luokassa tuntuu jo kihisevää innostusta. Seuraava tehtävä on ratkaista palapeli yhdessä ja löytää siitä koodi. Pöydän äärelle tulee tungosta, kun kaikki yrittävät löytää sopivia palasia. Viimein kuvio valmistuu ja palapelin alta paljastuu numerosarja 8251.

– Selvittäkää, miten numeroista 8251 tulee tulokseksi 21!, Minea kuuluttaa.

Pian käsiä nousee pystyyn, kun muutama tietää vastauksen. Nopein saa vastata, ja tukioppilaat kirjoittavat taululle oikean ratkaisun: $8 \times 2 + 5 : 1 = 21$.

Sitten ryhmät saavat uuden tehtävän

3

2 Tukioppilaat toteuttavat keksimänsä pakohuonepelin kummiluokkaan.

3 Koulutus on tärkeä osa tukkioppilaita toimimisessa. Tehtävässä ollaan näkyvästi mukana koulun arjessa.

4

6

4 Yhteistyö opettaa ryhmätöitä. Seiskaluokkalaiset ratkovat pakohuonepeliin kuuluvaa palapeliä.

5 Tukari on välillä lastenhoitaja, isosisko tai apuopettaja, Kerttu miettii rooliaan kummiluokan ohjaajana.

6 Minea ja Minttu lähtivät mukaan tukioppilastoimintaan, koska koulussa viihtyminen on heille tärkeää.

suoritettavaksi: termospullossa oleva Kinder-muna pitää saada ulos ilman, että siihen kosketaan. Ratkaisuksi ilmenee pullon kaadettava vesi, joka nostaa munan pinnalle.

– Kinder-munan sisältä löytyy pakohuonepelin ratkaisu, Kerttu ilmoittaa.

Munasta löytyy lappu, jossa lukee, miten luokasta pääsee ulos: "Avatkaa ovi, ei se ole vaikeaa."

Kun ryhmät ovat saaneet tehtävät ratkaistua, kaikki astelevat ovesta ulos koulun käytävälle. Luokka vertailee, miten kukin selviytyi tehtävistä. Pientä kilpailuhenkeä on ilmassa, mutta leikkimielellä. Kaikki osallistujat palkitaan tukioppilaiden tarjoamalla tikkareilla.

ROOLI TUKIOPPILAANA VAHVISTUU

Lopuksi palataan luokkaan. Tukioppilaat antavat palautetta tehtävistä ja kyselevät tunnelmia.

– Toimimme hyvin yhteen ja löysimme ratkaisuja. Oliko teillä hauskaa?

Kummiluokka myöntelee, että tunti oli ihan mieluista. Jutellaan vielä koulunkäyn-

nistä ja kokeista sekä syysloman suunnittelusta.

– Mitä haluaisitte tehdä seuraavaksi? Tukioppilaat yrittävät saada äänensä kuuluville yleisen hälinän keskellä, mutta seikat tuntuvat jo odottelevan koulun päättymistä.

Tunnin jälkeen tukioppilaat jäävät luokkaan purkamaan järjestelyjä ja pohtimaan tapahtumia.

– Ryhmätöitä onnistuivat yllättävän hyvin. Lennokin heittoonkin löytyi luova ratkaisu, Minttu summaa.

– On tärkeää suunnitella toiminta etukäteen niin, että kaikki pääsevät tekemään jotain, Kerttu analysoi.

MLL:n koulutus vielä jatkuu, ja tukioppilaat tapaavat joka toinen viikko tukarikerhossa. Silloin keskustellaan toiminnan tavoitteista ja arvoista, kuten yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja nuorten äänen kuulumisesta.

– Käsitkseni tukioppilastoiminnasta on monipuolistunut. Nyt vahvistui tunne siitä, että olen tukioppilaita minulle sopivassa roolissa, Minea kertoo.

5

Aluevaaleissa päätetään lapsiperheiden hyvinvoinnista

Äänestämisen on tärkeää, jotta uusien hyvinvointialueiden valtuustoissa olisi lasten, nuorten ja perheiden puolestapuhujia.

TEKSTI TIINA KIRKAS KUVITUS ANTTI YRJÖLÄ

Ensi tammikuussa suomalaiset valitsevat ensimmäistä kertaa edustajansa aluevaltuustoihin. Ne päättävät sosiaali- ja terveystalvuuista sekä pelastustoimesta, joiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta 21 hyvinvointialueelle vuoteen 2023 mennessä.

Vain Helsingissä päätävältä säilyy vastaisuudessa kuntavaaleissa valitulla kaupunginvaltuustolla.

Ensimmäiset aluevaalit ovat monin tavoin poikkeukselliset jo siksi, että ne järjestetään varsin nopealla aikataululla. Vuosia kestäneen poliittisen väennön jälkeen eduskunta hyväksyi lopullisesti niin sanotun sote-uudistuksen ja hyvinvointialueiden perustamisen vasta viime kesänä.

Samaan aikaan kohta kaksi vuotta jatkunut koronaviruspandemia on vienyt lähes kaiken mediatilan Suomessakin, joten uudistuksen sisältö, hyvinvointialueiden tehtävät ja aluevaltuustojen toimenkuva ovat jääneet isolle osalle kansalaisista varsin epäselviksi.

Siksi viimeistään nyt äänestäjiä tulisi valistaa siitä, mistä aluevaaleissa on kyse ja miksi niihin kannattaa osallistua, sanoo väitöskirjatutkija **Theodora Järvi** Helsingin yliopistosta.

– Äänestäjän tulisi ymmärtää, mistä

asioista aluevaltuusto päättää. Puolueiden olisi myös kerrottava selkeästi kantansa kunkin alueen erityisiin kysymyksiin. Alueet ovat keskenään erilaisia, ja alueiden sisällä eri kuntien tarpeet ja palvelut poikkeavat toisistaan.

ERILAISET EHDOKKAAT INNOSTAVAT ÄÄNESTÄMÄÄN

Uudistuksen tavoite on turvata etenkin ikääntyvien ihmisten sosiaali- ja terveyspalvelut kaikkialla Suomessa, joten ainakin julkisessa puheessa lasten, nuorten ja perheiden näkökulma on jäänyt paitsioon.

Lisäksi tutkimusten mukaan yli 50-vuotiaat äänestävät kaikissa vaaleissa innokkaammin kuin nuoremmat ikäpolvet, jolloin politiikan agenda täyttyy lähinnä työsäkäyviä ja eläkeläisiä kiinnostavista kysymyksistä.

Theodora Järven mielestä olisikin erityisen tärkeää innostaa ja kannustaa lasten ja nuorten vanhempia äänestämään aluevaaleissa, koska hyvinvointialueiden valtuustoissa päätetään myös perheiden hyvinvointipalveluista, kuten neuvolapalveluista ja perhepalveluista.

Tässä auttaisi puolueiden ja valitsijayhdistysten laaja ja monipuolinen ehdokasasettelu.

– Pääsääntöisesti yksi ehdokas ajaa yh-

NYT RAKENNETAAN HYVINVOINTIALUEET – LAPSET JA NUORET NÄKYVIKSI

Lasten ja nuorten palvelut ovat olleet varsin vähän esillä sote-uudistusta ja hyvinvointialueita koskevassa keskustelussa. Vaikka MLL ja muut lapsi- ja perhejärjestöt ovat koko sote-uudistuksen valmistelun ajan tuoneet esiin lapsille, nuorille ja perheille tärkeitä asioita, julkisen keskustelun huomio on ollut pääosin muualla. Väestön ikääntymisen myötä suuremman huomion on saanut ikääntyneen väestön palveluiden järjestäminen. Poliitikot suuntaavat helposti päähuomionsa sinne, missä on paljon ääniä saatavilla. Tämä tarkoittaa sitä, että monet äärimmäisen tärkeitkin asiat, kuten lasten ja nuorten hyvinvointi, ovat jääneet vähälle huomiolle sote-uudistusta koskevassa poliittisessa keskustelussa.

Parhailtaan on meneillään kiivas hyvinvointialueiden rakentamisen vaihe. Tammikuussa valittavat hyvinvointialueiden valtuustot aloittavat työnsä maaliskuussa. Tätä ennen hyvinvointialueiden perustamista valmistelevat väliaikaiset valmistelutoimielimet.

Hyvinvointialueiden rakentamisen aika on poikkeuksellisen tärkeä vaihe. Nyt luodaan ne rakenteet ja toimintamallit, jotka ohjaavat hyvinvointialueiden päätöksentekoa pitkälle tulevaisuuteen. Samoin nyt muodostuu se toimintakulttuuri, johon myöhempinä vuosina hyvinvointialueella nojaututaan. Talovertausta käyttäen voisi sanoa, että nyt rakennetaan talo ja myöhempinä vuosina tehtävät korjaukset ovat pintaremonttia.

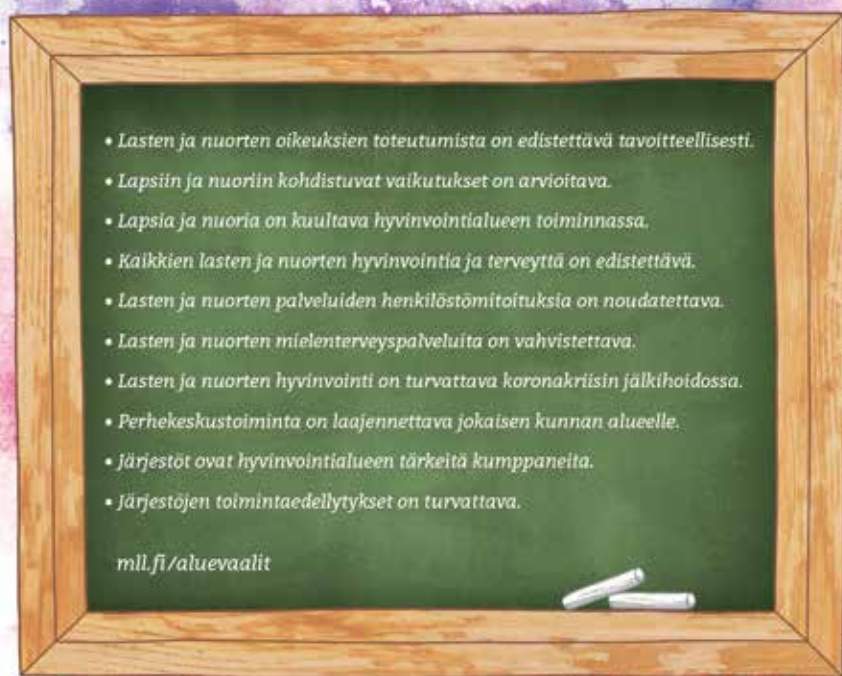
On välttämätöntä, että lapsuuden ja nuoruuden ainutlaatuinen merkitys ymmärretään jokaisen hyvinvointialueen valmistelussa ja päätöksenteossa. Lapsuuden ja nuoruuden aikaa ja kehitystä ei ole palautettavissa myöhemmissä elämänvaiheissa. Lapsuus- ja nuoruusiän olosuhteet vaikuttavat koko elämän hyvinvointiin, terveyteen ja toimintakykyyn.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin rakentamisessa ja hyvinvoinnin haasteiden voittamisessa hyvinvointialueella on merkittävä rooli. Lapset ja nuoret on tehtävä näkyviksi hyvinvointialueiden rakenteissa, kuten hyvinvointialuestrategiassa, alusta lähtien. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi on otettava osaksi jokaisen hyvinvointialueen toimintaa ja että lasten ja nuorten kuulemiselle hyvinvointialueen asukkaina ja palveluiden käyttäjinä luodaan rakenteet ja toimintamallit.

Muista äänestää aluevaaleissa! Ne ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnille tärkeitä vaalit.

Esa livonen
johtava asiantuntija, lapsi- ja perhepolitiikka ja lasten oikeudet

MLL:N ALUEVAALIOHJELMA MUISTUTTAA:

den äänestäjäryhmän asiaa, joten tarvitaan ehdokkaita ajamaan lasten, nuorten ja perheiden asiaa. Yhdessä eri ikäiset ja elämäntilaiset ihmiset synnyttävät keskustelua ja lisäävät äänestäjien valinnanvaraa.

Vastaavasti ehdokkaita – ja siten valtuutettuja – on hyvä olla laajalti eri puolilta hyvinvointialuetta, myös kaikkein vähäväkisimmiltä paikkakunnilta.

– Kunta- ja aluevaaleissa omalla äänellä on vahvempi merkitys kuin suurten vaali-
piirien eduskuntavaaleissa, Järvi sanoo.

NUORILLE PUHUTTAVA NUORTEN TAVALLA

Kunnan- ja aluevaltuustoissa päätetään konkreettisista kansalaisten arkea ohjaavista asioista. Siksi äänestäjän tulee tietää, mitä oma edustaja näistä kysymyksistä ajattelee, ja toisin päin.

Theodora Järvi korostaa toimivaa viestintää. Poliitikkojen on osattava kommunikoida oikealla tavalla kullekin äänestäjäryhmälle ja muistaa, että eri alueilla kiinnostavat eri puheenaiheet. Hänen on kuunneltava herkällä korvalla, mikä ihmisiä kullakin paikkakunnalla liikuttaa.

– Pienten lasten vanhemmat tuskin ehtivät vaalitoreille keskustelemaan ehdokkaiden kanssa, joten on kehitettävä muitakin tapoja kohdata äänestäjiä kasvokkain. Toisaalta nuoret perheet liikkuvat sosiaalisessa mediassa, jossa on matala kynnyksellä keskustella paikallisista kysymyksistä.

Järvi kuitenkin huomauttaa, että sosiaalisessa mediassa eri alustojen keskustelukulttuurit poikkeavat toisistaan, mikä poliitikkojen olisi hyvä tunnistaa.

Erityisen tärkeää oikeanlainen viestintä on nuorille, joiden heikosta äänestysinnostusta on kannettu huolta jo vuosia.

– Nuoret äänestävät, jos heille puhutaan heidän tavallaan ja heidän foorumeillaan. He tarvitsevat myös itseään kiinnostavia ehdokkaita, Järvi sanoo.

Koti voi antaa mallia äänestämiseen, samoin kaveripiiri.

Samaan aikaan monia nuoria kiinnostaa perinteisen poliittisen vaikuttamisen rinnalla tai sen sijaan suora osallistuminen esimerkiksi ilmastokriisin taltuttamiseen.

– Nuorille tärkeää on yhteisöllisyys ja tunne, että voi konkreettisesti vaikuttaa asioihin, Järvi sanoo.

- Aluevaalit järjestetään 23.1.2022.
- Ennakoäänestys kotimaassa 12.–18.1.2022.
- Vastaisuudessa kunta- ja aluevaalit järjestetään samanaikaisesti neljän vuoden välein.
- Aluevaaleissa voivat äänestää kaikki viimeistään vaalipäivänä 18 vuotta täyttävät henkilöt samoin ehdoin kuin kuntavaaleissa.
- Aluevaltuustoihin valitaan 59–89 valtuutettua hyvinvointialueen asukasluvun perusteella.
- Aluevaltuustot aloittavat työnsä 1.3.2022.
- Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi siirtyvät kunnilta hyvinvointialueiden järjestettäväksi 1.1.2023.
- Hyvinvointialueiden järjestämiä palveluita ovat mm. perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, hammashoito, äitiys- ja lastenneuvolat, mielenterveyspalvelut, lastensuojelu ja vammais-
palvelut.
- Kuntien vastuulle jäävät esim. varhaiskasvatus, leikkipuistot, peruskoulu, toisen asteen opetus, nuorisotyö, kirjastot ja muu vapaa-ajan toiminta, kuten liikunta ja kulttuuri.

Isompi lapsi, suurempi nälkä

Kasvispitoiset kastikkeet ja terveelliset välipalat pitävät leikki-ikäisen nälän loitolla. Ne helpottavat kiireistä arkea ja antavat lisää aikaa lasten lempipuuhalalle – leikille. Uutuudet löydät lastenruokahyllyltä.

Kaikki tuotteemme lasipurkeissa on valmistettu Turussa 100% uusiutuvalla energialla.

2+ vuotta

Suunnittele sujuva arki

Keskity arjessa siihen, mikä on keskeistä oman perheen elämäntilanteessa.

TEKSTI MERJA RÄTY KUVA COLOURBOX

”Järjestelmällisyyttä ja ennakointia voi oppia, ja suunnittelulla arkeen tulee tilaa. Kun isommat linjat on kirjattu muistiin, se riittää.

1 MIETI, MIKÄ AAMUN RUTIINEISSA EI TOIMI

Jos aamut ovat yhtä hässäkkää, on hyvä pysähtyä hetkeksi ja miettiä, missä ongelma piilee ja pohtia ratkaisuja.

Paljon voi auttaa jo oman tunnetilan tarkastelu: vanhempien hoputtaminen luo myös lapselle samanlaisen tunnetilan. Aamun toimintoihin onkin hyvä varata riittävästi aikaa.

Illalla on hyvä katsoa valmiiksi seuraavan päivän vaatteet ja mukaan otettavat tavarat. Vähän isommat lapset osaavat jo ainakin opastettuina huolehtia omat tavaransa valmiiksi. Kun illan valmisteluun tottuu, siitä rakentuu tapa.

Motivoimiseen voi kokeilla esimerkiksi palkintotaulua, johon lapsi saa kiinnittää tarran, kun aamu on sujunut reippaasti. Silloin aamusta jää hyvä muisto mieleen. Muutenkin aamun kulkua voi selvittää pienille lapsille vaikkapa kuvilla.

Kannattaa myös muistaa armollisuus: välillä aamut vain ovat kiireisiä, vaikka mitä tekisi.

2 VALMISTA RUOKIA ETUKÄTEEN

Viikonloppuna kannattaa katsoa yhdessä seuraavan viikon kalenteria ja suunnitella ruokailut ja ruokaostokset. Jos esimerkiksi jonain iltana on harrastuksia tai muuta menoa, on hyvä miettiä ruokailut niiden mukaan. Nälkäisenä kokkaaminen ja ruoan odottelu aiheuttaa herkästi nälkäkiukkua niin lapsille kuin aikuisillekin. Lämmittämättä vaille valmis ruoka ilahduttaa, kun aikataulu on tiukka.

Ruokaa kannattaa valmistaa etukäteen isompia annoksia, niin ei tarvitse koka-

ta koko ajan. Jos saman ruoan syöminen peräkkäisinä päivinä ei maistu, voi laittaa esimerkiksi paria eri lajia ja pakastaa osan.

Järjestelmällisyyttä ja ennakointia voi oppia, ja suunnittelulla arkeen tulee tilaa. Kun isoimmat linjat on kirjattu muistiin, se riittää.

3 JOKAISALLE JOTAIN TEHTÄVÄÄ

Kotitöitä kannattaa miettiä koko perheen kesken, ja kirjata, miten paljon kofitöitä on ja miten paljon niihin menee aikaa. Sen jälkeen mietitään töiden jakamista esimerkiksi viikko- tai kuukausitasolla. Tehtävistä voi tehdä taulukon, johon aina merkitään tehdyt tehtävät ja kun kaikki on tehty, palkintona voi olla jotain yhteistä kivaa tekemistä sen mukaan, mikä on luontevaa ja omien arvojen mukaista. Tehtäviä voi myös ulkoistaa, jos se on mahdollista.

Lapsia on hyvä totuttaa pikkuhiljaa kofitöihin, ei yhtäkkiä teini-ikässä. Samalla voi harkita viikko- tai kuukausirahaa ja sen perusteita.

Töiden jakaminen antaa omaa aikaa myös vanhemmille. Kun ei ole liian kuormittunut, arjen haasteet tuntuvat helpommilta selvittää.

4 HARKITSE, JÄRJESTÄ, KIERRÄTÄ

Ostosten äärellä on järkevää miettiä kulutustottumuksiaan ja sitä, onko tarve todellinen.

Voi myös miettiä, pärjääkö vähemmällä: onnistuisiko kokkaus pienemällä määrällä keittiötarvikkeita tai pukeutumisen ilman isoa määrää t-paitoja? Kuinka paljon lapsi oikeasti tarvitsee leluja? Kun

ostaa vähemmän ja kierrättää tarpeettomaksi tulleen, ei tavaroiden määrä kodissa pääse kasvamaan hallitsemattomaksi. Myös siivoaminen on helpompaa, jos tavaraa ei ole liikaa.

Kun tavaroilla on oma paikkansa, niiden etsimiseen ei kulu aikaa. Esimerkiksi lelut voi lajitella selkeästi ja merkitä laatikot tekstillä tai kuvalla. Lasten pieniksi jääneet vaatteet kannattaa myydä tai panna kiertoon nopeassa tahdissa, jos niille ei ole omassa perheessä käyttöä.

Kaikkea ei silti tarvitse tehdä kerralla, itselle sopiva systeemi jalostuu ajan kanssa.

5 ENNAKOI TALVEN TULO

Kylmät, liukkaat ja lumet tulevat aina yhtä yllättäen. Kalenteriin voi merkitä muistutus talvivaatteiden ja talvisten harrastusvälineiden inventoinnista. Pieneksi jääneet vaatteet ja välineet toimitetaan kiertoon ja tilalle hankitaan sopivankokoista. Samalla voi sopia työnjaosta, ettei satu niin, että kumpikin vanhempi olettaa toisen jo hoitaneen asian.

Jos lähipiirissä on lapsiperheitä ja sujuva kierrätysysteemi, voi talveen varautua jo keväällä, kun kauden lopussa pannaan sivuun pieneksi jääneitä vaatteita ja varusteita. Sitten koko asian voi unohtaa moneksi kuukaudeksi.

Vinkit antoi hyvinvointivalmentaja **Essi Määttä**, *Arjen Lean* -kirjan toinen kirjoittaja.

Koululaisen aamu- ja Koululaisen päivä -muistilistat: [▶ mll.fi/aineistokirjasto](http://mll.fi/aineistokirjasto)

Pitääkö lapsen lahjan olla tavara?

Tavarakulttuuria voi murtaa, mutta asiasta kannattaa keskustella lapsen kanssa. Tavaroilla voi olla hänelle merkityksiä, joita aikuinen ei tule ajatelleeksi, sanoo filosofintohjaaja Elise Liikala.

TEKSTI LAURA PÖRSTI KUVA LAURA RIIHELÄ

Sopisiko 6-vuotislahjaksi teatterikäynti, metsäretki tai vuohi kehittyvään maahan? Moni vanhempi suosisi aineettomia lahjoja mielellään, mutta lapsen pettymys pelottaa, ovathan tavaralahjat kulttuurissamme vahva normi.

– Tavaralahjojen vähentäminen voi olla hyvä asia, mutta aikuisen on oleellista selvittää itselleen, miksi näin toimitaan. Tällöin asian voi perustella ikätasoisesti lapsellekin, sanoo Ajatusrinki-toimintaa luotsaava filosofintohjaaja **Elise Liikala**.

Hän muistuttaa, että tavaralahjojen ulkopuolelle jääminen voi vahvan normin vuoksi tuntua lapsista hämmentävältä tai jopa herättää ajatuksen, että he ovat tehneet jotakin väärin. Siksi kulttuuria on hyvä murtaa yhteisesti, vaikka oman lähipiirin tai päiväkotiryhmän kesken.

– Tavaroilla on lapsille merkitystä myös yhteisöön liittäjänä aivan kuten aikuisillekin. Niiden kautta he voivat liittyä yhteiseen mielikuvitustarinaan ja omaan ikäryhmäänsä.

LAHJAN MERKITYSTÄ VOI POHTIA YHDESSÄ

Mutta mistä lahjoilla muistamisessa lopulta on kysymys? Elise Liikalan mieles-

tä ainakin halusta jakaa hyvää: osoitamme rakkautta ja välittämistä antamalla siitä hyvästä, mitä meissä on ja mitä itse olemme saaneet.

– Tällöin lahja voi olla myös vaikka laulesitys tai itse piirretty kortti.

Liikala on lapsille vetämässään filosofintuokioissa kysellyt osallistujilta muun muassa, pitääkö lahjaa pystyä koskettamaan tai voiko kylään tuleva ihminen olla lahja. Lapsen kanssa voisikin pohtia juuri tällaisia kysymyksiä. Ideoita lasten kanssa filosofointiin löytyy esimerkiksi Filosofiaa lapsille -yhdistyksen nettisivuilta.

– Keskusteluissa on tärkeää olla sillä tavalla avoin, että antaa lasten esittää omia näkökulmiaan. Vaikka lapsi toivoisikin mieluiten tavaralahjoja, tällä tavoin hän voi tutkia erilaisia ajatuksia ja oppia näkemään arvoa muussakin.

Jos tavarakeskeisyyttä haluaa vähentää, senkin voi aloittaa puheen tasolla: keskittyyään muistelemaan menneistä juhlista kivoja yhdessäolon hetkiä, leikkejä ja tavattuja ihmisiä enemmän kuin pakettien sisältöä.

ANTAMINEN JA SAAMINEN TÄRKEITÄ KOKEMUKSIA

Englanninkielisessä maailmassa on saa-

vuttanut suosiota ajatus ”vitosen juhlista” (fiver party): kaikki synttärivieraat tuovat juhliin lahjan sijasta vitosen rahaa. Ideana on karttaa turhaa krääsää ja kerätä potti johonkin isompaan ja kestävämpään.

Silti rahalahja voi tuntua lastensynttäreillä kolkolta. Liikala liittyy tämän siihen, että meillä on usein tarve liittää lahjaan jokin merkitys. Rahan kohdalla se on vaikeaa.

– Lapsi voi antaa toiselle punaisen superpallon, koska se on niin ihanan värinen ja kiiltelee upeasti. Hän kutsuu näin toista jakamaan tämän itselleen mukavan kokemuksen. Superpallo ei ole vain tavara, vaan se merkitsee iloa, estetiikkaa ja leikkiä.

Parhaimmillaan lahja yhdistää ihmisiä: se on ihana antaa ja ihana saada.

– Lapsillekin on tärkeää saada kokemus siitä, että voi antaa toiselle itse arvostamansa lahjan ja toisaalta olla sellaisen saajana, Elise Liikala muistuttaa.

Kokeile vaikka heti

1 Kirjaa lahjatoive kutsuun
Jos pikkutavarat eivät ole lastensynttärin toivelistalla, kannattaa tarjota vieraille hyvä vaihtoehto. Lahjaksi voi pyytää vaikka itsetehtyä korttia, vieraan herkkua synttäripöytään tai lempileikin opettamista muulle porukalle. Tai ehkäpä jokainen vieras voisi lahjana paljastaa lempilaulunsa, joka sitten lisättäisiin synttärjuhlien soittoistalle? HSY:n sivuilla osoitteessa hsy.fi/annajotainmuuta on hyvä vinkkilista monista muistakin aineettomista lahjoista.

2 Konkretisoi hyväntekeväisyyslahja
Aikuiset ovat jo tottuneet hyväntekeväisyyslahjoihin, joiden kautta voi lahjoittaa hyvään kohteeseen jotakin tarpeellista avustusjärjestön kautta. Lapselle ideaa voi opettaa esimerkiksi ostamalla tämän synttäreiden kunniaksi vuohen kehittyvään maahan ja viemällä lapsen itsensä kotieläimilälle katsomaan, millaisesta eläimestä on kysymys, ehdottaa Elise Liikala. Tällöin aineettomaan lahjaan yhdistyy jotakin konkreettista, lapselle mieluista tekemistä, mikä auttaa ymmärtämään teon merkitystä.

3 Ole saajalle mieliksi
Lahjan saajan toiveen kunnioittaminen on lahja itsessään, sillä se viestii kuulluksi ja arvostetuksi tulemisesta. Sekään ei aina vaadi tavarantoimintaa. Ekovaikuttaja **Leo Stranius** on antanut blogissaan hyvän vinkin teinin vanhemmille: jos teini on vaikkapa kasvissyöjä, vanhempi voi luvata lahjana olla itsekin kuukauden kasviviljelijä.

Mikäli lahjatoiveet koostuvat tavaroista, käytettynä ostaminen on ekologinen vaihtoehto. Esimerkiksi **tori.fi**:stä löytyy monia lasten leluja jopa alkuperäispaketeissaan. Uusien tavaralahjojen ostajaa auttaa maapallon kannalta kestävämmille jäljille esimerkiksi vastuullisuusmuotoilutoimisto **Infinen** ylläpitämä ostavastuullisesti.fi.

Haluatko MLL:n vapaaehtoiseksi?
Tutustu mahdollisuuksiin
► mll.fi/vapaaehtoiseksi

Tsempparina vanhemmille

Vanhempainchatin päivystäjä **Marja** tietää, että vanhemmuus voi olla vaativaa mutta myös iloista ja rentoa.

TEKSTI ANU KYLVÉN KUVA JANI LAUKKANEN

Koko ajan saa oppia ja ymmärtää lisää. Se on vapaaehtoistoiminnassa hienoa.

Niin sanoo Marja, 75. Hän on toiminut MLL:n Vanhempainpuhelimen ja nettipalveluiden päivystäjänä seitsemän vuotta.

– Lehti-ilmoituksessa luki, että jopa isoäidit ovat tervetulleita. Niinpä rohkenin lähteä mukaan, Marja hymyilee.

Noin kerran viikossa hän istuu keittiön-pöytänsä ääreen ja kirjautuu tietokoneella päivystysjärjestelmään. Chatissa hän tarttuu ensimmäiseen odottavaan keskustelunavaukseen.

Ennen korona-aikaa päivystäjät toimivat samassa toimistotilassa Lasten ja nuorten puhelimen päivystäjien kanssa, ja paikalla oli tukena myös MLL:n ohjaaja. Nyt ohjaaja on Zoom-yhteyden päässä koko ajan tavoitettavissa ja kukin vapaaehtoinen päivystäjä kotonaan. Noin kolmituntisen päivystysvuoron jälkeen voidaan yhdessä purkaa pintaan nousseita tunteita.

– Toivottavasti pian voidaan palata entiseen malliin. Yhteisissä tiloissa syntyy hedelemällistä vuorovaikutusta lasten ja nuorten päivystäjien kanssa.

SINÄ OLET OK

Vanhempainpuhelimessa ja -chatissa voi keskustella mistä tahansa vanhemmuuteen liittyvästä aiheesta. Etenkin uusperhe-elämään ja huoltajuuteen liittyvät asiat mietittävät ihmisiä.

– Keskusteluissa pohdimme ihmissuhteita, toimintakulttuurien erilaisuutta eri perheissä tai vaikka sukupolvien välistä kuilua, Marja kertoo.

Melskeisessä tilanteessa hän yrittää nostaa lapsen näkökulmaa esiin.

– Vanhempana yllättyy harva se päivä. Oma lapsi onkin ehkä ihan erilainen tyyppi kuin vanhempi oli ajatellut. Ydinviestimme on vanhemmuuden vahvistaminen. Haluan antaa tunteen, että olet ok ja lastesi vanhempana tunnet heidät parhaiten. Pyrin osoittamaan, että vaikka vanhemmuus on vaativaa, se on myös iloista ja rentoa.

AJAN KANSSA

Päivystysvuoroja voi tehdä oman elämäntilanteensa mukaan, ja koulutusta saa säännöllisesti.

– MLL:n tarjoama koulutus on asiantuntevaa ja mielenkiintoista – myös välttämättöntä, koska maailma muuttuu niin nopeasti.

Ajanvaraus-chat on erikseen, mutta normaalissa pop-up-chatissa ei ole aikarajaa: keskustelua voi käydä niin pitkään kuin tarve on.

– Joskus jonoa on paljon. Alkuun ahdisti, kun ajattelin, että joku ei saa tarvitsemaansa keskusteluapua. Nykyään suhtaudun niin, että nyt käsitellään meneillään olevaa juttua kaikessa rauhassa. Se vaati vähän totuttelua. Auttajan ongelma on, että haluaisi auttaa kaikkia.

VALOTTAJA JA VAIKUTTAJA

Vapaaehtoisen ei tarvitse antaa lopullisia vastauksia. Asioita pohditaan yhdessä ja valotetaan eri suunnista. Marjasta on innostavaa huomata, kuinka asiat liikahtavat eteenpäin. Iso kiitos päivystäjälle on kommentti ”tämä selkiytti omaa ajatteluaani”.

– On palkitsevaa, kun alkaa tapahtua

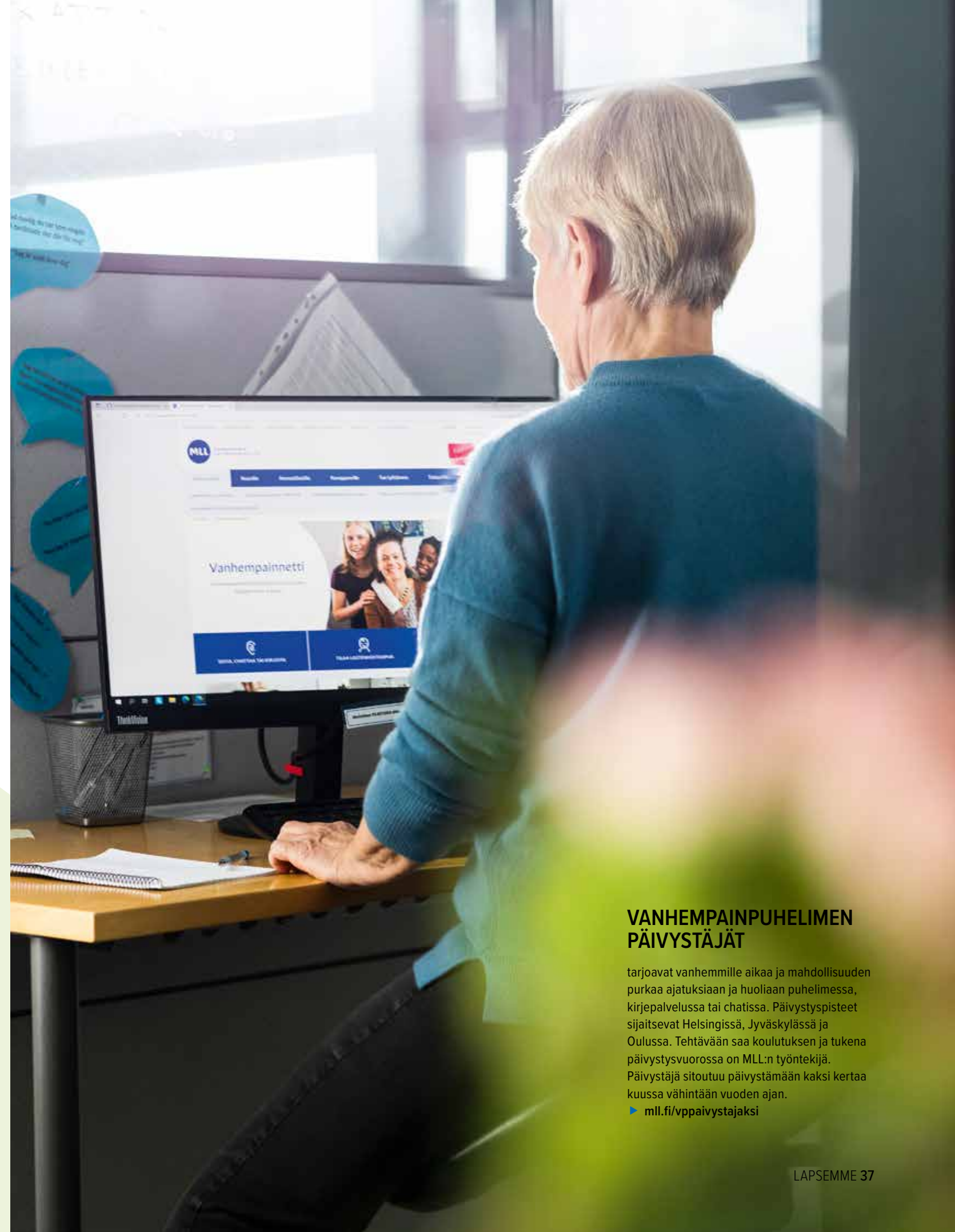
vuorovaikutusta eikä kumpikaan ole ennakkoluulojensa vallassa. Aitoon vuorovaikutukseen pääsee kuuntelemalla. Ei kannata ajatella valmiita vastauksia.

Kun Marjalta kysytään, miksi hän on niin pitkään ollut erilaisissa vapaaehtoistehtävissä, hän siteeraa mielellään ruotsalaista sosiologia **Margareta Bertilssonia**: Mikä elämässä on tärkeää? Rakastaa ja vaikuttaa.

– Tämä on vaikuttamista. Jos minulla on kiinnostusta ja mahdollisuus, miksi en tekisi tätä.

Oivallukseni

- Alkukoulutuksessa seitsemän vuotta sitten puhuttiin siitä, paljonko ruutu-aikaa lapselle voi antaa. Nyt ruudussa ja netissä ollaan koko ajan, ei sinne mennä erikseen.
- Nykyiset lapset elävät nuoruuttaan aivan eri yhteiskunnassa kuin vanhempansa, isovanhemmista puhumattakaan. Pohjimmiltaan ihmisen on silti samanlainen ja tunteet kutakuinkin samat.
- Nuorempana uskoo tekevänsä kaikki ratkaisunsa itse ja omin aivoin. Kun elämäkokemusta karttuu, huomaa, miten paljon ympäristön paineet ja roolimallit, suvun perinteet ja muut ulkopuoliset tekijät vaikuttavat. Valintamme eivät olekaan itsenäisiä. Se on myös helpottavaa: ei ole vastuussa kaikista mokista, vaan taustalla oli ajan henki.

VANHEMPAINPUHELIMEN PÄIVYSTÄJÄT

tarjoavat vanhemmille aikaa ja mahdollisuuden purkaa ajatuksiaan ja huoliaan puhelimessa, kirjepalvelussa tai chatissa. Päivystyspisteet sijaitsevat Helsingissä, Jyväskylässä ja Oulussa. Tehtävään saa koulutuksen ja tukena päivystysvuorossa on MLL:n työntekijä. Päivystäjä sitoutuu päivystämään kaksi kertaa kuussa vähintään vuoden ajan.

► mll.fi/vppaivystajaksi

Anna tänä
vuonna
joululahja
kotimaan
lapsille.

Lahjoita nyt:
mll.fi/joululahja

MLL:n keräyslupa: RA/2020/1486, myönnetty 23.11.2020.
Lupa on voimassa 1.1.2021 alkaen toistaiseksi.

MEIDÄN MLL

Etuja, iloa ja yhdistysten kuulumisia.

Monta tapaa kiittää

Kiittäminen luo yhteisyyttä ja innostaa jatkamaan MLL:n yhdistyksissä ja piireissä.

TEKSTI MAARIT PIIPPO KUVA COLOURBOX

MLL:n Ruoholahti-Jätkäsaari yhdistyksen hallituslaiset kokivat yllätyksen, kun puheenjohtaja **Laura Francke** ja varapuheenjohtaja **Erika Leijola** tervehtivät kotiovella herkkulaatikon kanssa. Kyseessä oli ensimmäinen tosielämän kohtaaminen pitkän etäkokousvaiheen jälkeen, ja makea yllätys sai ihastuneen vastaanoton.

– Halusimme kiittää, ettei kukaan lähtenyt koronarajoitusten aikana pois hallituksesta. Lahja muistutti, että aina ei tarvitse tehdä paljon tai erikoista. Tärkeintä on pysyä yhdessä, Erika Leijola kertoo.

Yhdistys on järjestänyt kaupunkisuunnistusta ja tonttupolkua sekä jakanut monta sataa kiitoskassia alueen lapsille. Lasten spontaanit kiitokset leluja ja nameja sisältävistä kasseista ovat lämmittäneet mieltä pitkään.

Leijolalle suurin kiitos MLL:n vapaaehtoisena

tulee työn merkityksellisyydestä.

– Vapaaehtoistyön kautta olen saanut oppia jopa enemmän kuin palkkatyössä.

KIITOS ON ARVON ANTAMISTA

Varsinais-Suomen piirin järjestöpäällikkö **Katja Rippstein** tietää, että kiittäminen on avainasemassa uusien jäsenten rekrytoinnissa. Kiitos on hyvä tapa tehdä vapaaehtoistyö näkyväksi ja sitouttaa toimintaan.

Kiittää voi materiaalisesti, yhteisellä aterialla tai vaikkapa julkisella huomionosoituksella. Monesti aidoin kiitos tulee spontaanisti keskellä arkea.

– Ihmiset ovat erilaisia. Joskus kiitos voi olla sitäkin, että pyydetään vapaaehtoisia mukaan uusiin juttuihin tai ottamaan isompaa vastuuta.

Eräs ikimuistoinen tilanne Rippsteinille oli yh-

teistyö Tall Ship Race -kilpailun kanssa. Oli huikea juttu, kun joukko MLL:n vapaaehtoisia pääsi mukaan pienelle matkalle purjelaivalla.

Ikaalisten yhdistyksen puheenjohtaja **Hanna Saine** on huomannut, että hyvä ruoka on usein paras tapa kiittää yhdistysaktiiveja. Etenkin perheellisille pääsy valmiiseen pöytään aterioimaan virkistää ja lataa akkuja.

Joskus kiitoksen merkitys tulee ilmi yllättävästi. Ikaalisten yhdistys antaa tukioppilaille lahjaksi MLL:n hupparin koulutyön tukemisesta. Lahjan arvostus on tullut Sainelle selväksi, kun hän on nähnyt tukareiden käyttävän värikkäitä huppareitaan kylillä ja kauppareissuilla.

Vuoden lopulla Ikaalisissa järjestetään iso MLL:n ilmaistapahtuma perheille. Se on tapa kiittää kaikkia, jotka ovat jaksaneet tsemptata yli pandemian haasteiden.

Kuva: Savitaipaleen yhdistys

Kuva: Urjalan yhdistys

Savitaipale

Urjala

Könniö-Kypärämäki

Kuva: Könniö-Kypärämäen yhdistys

Terkut yhdistyksistä!

Savitaipaleen yhdistys vietti MLL:n juhlapäivää Hakamäen kauniilla museoalueella. Laulava pupujussi laulatti sekä jumppautti lapsia ja perheitä. Lapsille jaettiin ilmapalloja ja herkkupusseja. Metsän reunaan oli ripustettu Möllö Pöötisen rasteja ja Hellu-pupun ohjaksissa sai tehdä heijastavan reppumerkin. Yhdistys muisti myös koronan kurittamia 7.–9.-luokkalaista nuoria stipendillä, jolla he voivat järjestää koulussa erityisen koulupäivän.

Urjalan yhdistys järjesti 3.10. sekä koko MLL:n synttäriltä että oman yhdistyksen 100-vuotisjuhlat. Lämmin syysää helli. Lapset seurasivat innoissaan niin SirkusRakkausPumPumin pellekapteenin pehmolelusirkusta kuin ihmeellistä vatsastapuhujaa. Lisäksi juhlakentällä pääsi kiertämään MLL100-tehtävärasteja. Hattarat ja popcornit tuoksuivat ja synttärivieraille jaettiin ilmapalloja. – Meillä oli aivan ihanat juhlat ja kiittämme kaikki mukana juhlijoita, yhdistys viestitti.

Könniö-Kypärämäen yhdistys ideoi viime talven poikkeusoloihin hyvän mielen kampanjan. Yhteistyökumppaneineen yhdistys tarjosi lapsiperheille ilmaisia elämyksiä Laajavuoren laskettelukeskuksessa. Välineet ja kolmen tunnin laskettelumahdollisuus oli suunnattu perheille, joissa oli koettu lomautuksia tai irtisanomisia. Palautteet kertoivat ilosta ja kiitollisuudesta perheen yhteiseen hetkeen. Osa osallistujista pääsi kokeilemaan laskettelua ensimmäistä kertaa. Tavoitteena on järjestää sama tänäkin talvena.

Vastaa ja voita magneettipuuha

Kerro meille, mikä oli tämän lehden paras juttu. Samalla voit esittää juttutoiveesi. Vastaa netissä osoitteessa mll.fi/lukijakilpailu.

Voit lähettää vastauksesi myös postikortilla osoitteeseen: Lapsemme, PL 141, 00531 Helsinki.

Kirjoitathan korttiin osoitteesi ja puhelinnumerosi. Tietoja käytetään vain palkinnon arvonnassa.

Lähetä vastauksesi netissä tai postissa viimeistään 16.12.2021. Vastaaajien kesken arvomme kaksi kappaletta Oppi&ilon 3–5-vuotiaille tarkoitettua magneettipuuhaa *Leikitään ja opitaan*.

Onnea 100 vuotta täyttävät yhdistyksemme!

Nokia 20.11.21, Urjala 27.11.21,
Muonio 8.2.22, Naantali 5.3.22,
Simpele 16.3.22, Toijala 20.3.22,
Tornio 20.3.22

LAPSEMME 50

Vuoden viimeisessä Lapsemme-numerossa 40 vuotta sitten pohdittiin laajasti, kuinka perheet pärjäisivät paremmin. Asiantuntijahaastatteluilta tarkasteltiin asuntojen puutetta, kalleutta ja rakentamisen laatua. Myös yksinhuoltajien köyhyysloukku ja päivähoitopaikkojen riittämättömyys puhuttivat. Lisäksi lehdessä puolustettiin näkyvästi perhesynnytystä, jota koskevaan tutkimukseen MLL oli osallistunut yhteistyössä Hyksin Naistenlinikan kanssa. Isän osallistumisella synnytykseen nähtiin monia positiivisia vaikutuksia.

LEHTI UUDISTUU

Ensi vuonna Lapsemme ilmestyy 2 kertaa: **25.3.** ja **30.9.** Samalla lehden sivumäärä kasvaa ja sisältö uudistuu.

OTA EDUT KÄYTTÖÖN

Alennukset tuotteista ja verkkokaupasta

- MySafety-nettivilivakuutus
- Viiskettä vesillä -opetuskirjat, vaahtopaat.fi
- Finlandia-kirja, finlandiakirja.fi
- Hopea-Puro, hopea-puro.fi
- Omanimitarra.fi
- Luin Living, luinliving.fi
- Kirpukoti, kirpukoti.fi
- Sanoma Media Finland
- My Dream Day, mydreamday.fi (voimassa 31.12.2021 asti)
- Shadshares Muumi-aurinkolasit, shadshares.fi
- Vaapero Lastentarvike, vaapero.fi
- Elli Early Learning Oy, earlylearning.fi
- Decola, decola.fi (voimassa 31.12.2021 asti)
- Synsam
- Jesper Junior
- Leikkien, leikkien.fi
- Instru Optikka
- Ladattava Äänisatukirja Pupu Nup-pumaa, pupunuppunapa.fi (voimassa 31.12.2021 asti)

Matkailu ja vapaa-aika

- HopLop
- Elixia
- Ikaalisten matkatoimisto
- Viking Line
- Break Sokos Hotel Eden (voimassa 15.12.2021 asti)
- Hotelli Helka
- SIIDA – Saamelaismuseo ja luontokeskus
- Ranuan eläinpuisto

Auto- ja välinevuokraus

- Hertz Autovuokraamo

Paikalliset edut

- MLL:n jäsenperheet saavat yleensä alennuksia mm. paikallisyhdistysten kerhomaksuista. Muista mahdollisista paikallisista jäseneduista yhdistyksesi tiedottaa jäsenkirjeissään ja nettisivuillaan.

MLL PÄHKINÄNKUORESSA

- 81 000 jäsentä
- 546 yhdistystä
- 10 alueellista piiriä
- Keskusjärjestö

Etuja MLL:n jäsenille

Kuva: Leikkien.fi

ETU
10 %

Opettavainen lelukauppa Leikkien tarjoaa 10 %:n alennuksen normaalihintaisista tuotteista koodilla **MLLjäsenille**. Kivat ja kehittävät joululahjat: leikkien.fi

ETU
20 %

Kuva: Omanimitarra.fi

Omanimitarra.fi:n kaikista tuotteista 20 %:n etu. kaikki nimitarra-tuotteet: yksi arki 12,90 €, kaksi arkkia 18,90 € ja kolme arkkia 24,90 €. Edun voi lunastaa verkkokaupassa koodilla **MLL20**. Lisäksi jokaisesta tilauksesta lahjoitetaan 50 senttiä MLL:lle. Lisätietoja: omanimitarra.fi

Kuva: Colourbox

ETU
12 %

Elixian jäsenyyksistä 12 %:n etu. Jäsenyydet alkaen 39 €/kk. Etu koskee 12 kk:n sopimuksia. Alennus huomioidaan jäsenyyden kokonaishinnassa. Liittymismaksu 29 €. Alennusta ei saa pelkistä Elixia Base -keskusten jäsenyyksistä. Lisätieto: elixia.fi

Jäsenetujen tarkempi sisältö ja voimassaoloaika sekä lisätiedot muista jäseneduista ► mll.fi/jasenedut

Kiitos, että olet jäsen!

MLL:n jäsenyys on kannanotto lasten ja perheiden puolesta. Jäsenenä olet mukana rakentamassa Suomea, jossa lapsuutta arvostetaan ja lasten ja nuorten hyvinvointi on kaikkien yhteinen asia. Jäsenmaksullasi tuet MLL:n työtä omalla paikkakunnallasi, lähialueellasi ja koko Suomessa.

Pelkkää bonusta

TEKSTI ANU KYLVÉN KUVA JOHANNA LAAKKIO

Sirpa Leppälä, 67, Forssa

Tulin isoäidiksi 16 vuotta sitten. Silloin olin jo yhdessä nykyisen puolisoni Pekan kanssa. Pekan tytär on minulle läheinen, ja kun hän myöhemmin sai lapsia, minusta tuli lapsille bonusmummo. Väinö sisaruksineen kutsuu minua mamiksi.

Väinö on kolmesta lapsesta esikoinen. Hän on todella reipas ja kohtelias, muistaa esimerkiksi sanoa kiitos, kun aihetta on. Hän on pidetty kaveri koulussa ja harrastuksissa ja sai jo eka-luokalla hymypoikapatsaan. Väinö ei sulje ketään ulkopuolelle, vaan huolehtii, että kaikki ovat mukana touhuissa.

Pesäpalloa Väinö on pelannut 1,5 vuotta ja kehittynyt vauhdilla. Hän keskittyy ja hoksaa, mihin peli on menossa, myös lyönit sujuvat. Pesiksessään Väinö on saanut tsempparipalkinnon, koska hän kannustaa kaikkia joukkueen jäseniä.

Kouluunlähdöt sujuvat 4.-luokkalaисelta jo hyvin, eikä tavaroita tarvitse etsiä. Väinö jopa huolehtii pikkusisarusten lähdöistä: ovathan he ajoissa ja muistavat ottaa kaiken tarvittavan mukaan. Hän on loistava isoveli.

Ihanaa, kun olen saanut olla Väinön ja hänen sisarustensa kanssa paljon tekemisissä. Omien lastenlasten ensimmäisinä vuosina olin vielä työelämässä, joten pystyin hoitamaan heitä vain satunnaisesti. Nyt saan olla pienten arjessa jatkuvasti mu-

kana. Olen vienyt heitä uimarannalle, liikennepuistoon ja Muumimaailmaan.

Kun Väinö meni ekalle, syksyn ajan vein hänet kello kymmenen aamuina kouluun. Se oli meidän yhteistä aikaa aamupalasta lähtien, ja automatkalla ehdittiin jutella päivän suunnitelmat.

Väinö Mäkelä, 11, Tammela

Mami on meillä vähintään kerran viikossa, keskiviikkoisin. On kiva, että kotona on joku odottamassa, kun tulen koulusta. Väli-palakin on aina tehtynä. Joskus kaverini tulevat koulun jälkeen meille, ja he tulevat erityisen mielellään keskiviikkoisin. Hekin tykkäävät mamista, koska tämä on niin mukava ja ystävällinen.

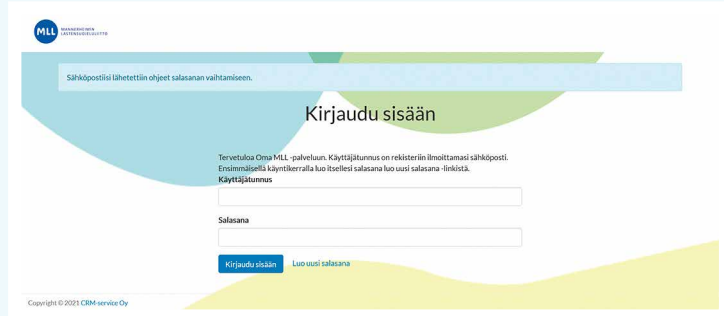
Joskus mami auttaa minua läksyissä, jos on vaikeita aikän tehtäviä. Mami on kärsivällinen.

Syksyllä kävimme yhdessä sienessä, ja mami on tosi hyvä löytämään kantarelleja, suppilovahveroita ja muita. Myös leipomisessa mami on taitava – hänen pannukakkunsa on parasta, samoin makkapalat. Toivon, että oppisin itse paremmin leipomaan. Ennen joulua, kun tehdään pipareita, mami ja pikkusisarukseni aina odottavat, että pääsen koulusta kotiin ja ehdin mukaan leipomaan.

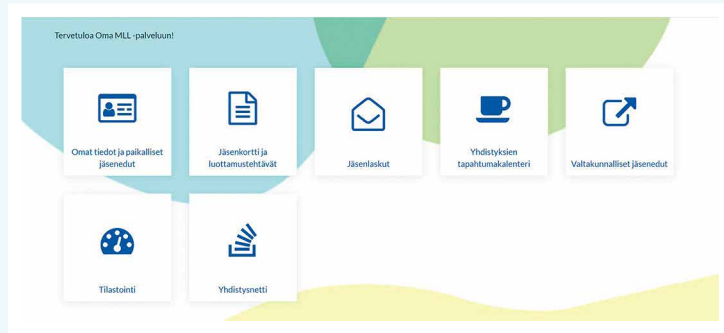
Tunnetko Oma MLL:n?

Oma MLL on jäsenten oma portaali, josta löydät kaikki jäsenyyteen liittyvät tiedot ja voit kätevästi itse tehdä muutoksia tietoihisi. Oma MLL:sta voit myös ladata jäsenkortin puhelimeesi, jolloin se on aina mukana.

1 Kirjaudu Oma MLL -jäsenportaaliin osoitteessa **mll.fi/omamll**. Käyttäjätunnuksena on jäsenrekisteriin ilmoittamasi sähköpostiosoite, ensimmäisellä käyntikerralla tilaa salasana kirjautumissivun **Luo uusi salasana** -linkistä.

2 Oma MLL:n etusivulta pääset tutustumaan muun muassa jäsenetuihisi, tarkastelemaan ja muuttamaan jäsentietojasi. Voit tarkistaa ja maksaa jäsenmaksusi sekä kirjautua Yhdistysnettiin. Kuvakkeen **Jäsenkortti ja luottamustehtävät** takaa löydät tiedot jäsenyydestäsi, luottamustehtävistäsi sekä jäsenkorttisi.

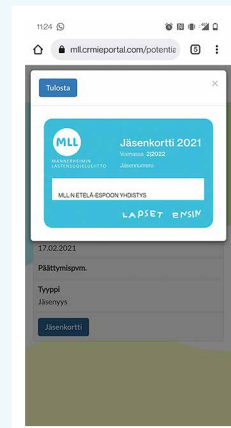
3 Klikkaa sinistä **Jäsenkortti-**painiketta. Jäsenkorttisi avautuu ponnahdusikkunaan, mistä voit tulostaa sen **Tulosta**-nappia painamalla. Voit myös tallentaa jäsenkortin kuvan klikkaamalla kuvaa hiiren oikeanpuoleisella painikkeella.

Oma MLL toimii myös mobiilissa!

Voit tallentaa jäsenkorttisi puhelimeesi ottamalla näytöstä kuvakaappauksen.

Kuvakaappaus vaihtelee puhelimmalleittain. Tarkista oman puhelimesi ohjeesta, kuinka se tehdään.

PIENI PAKETTI, SUURI LAHJA

Tänä jouluna paketista kuoriutuu oppia ja iloa lapsen jokaiseen kehitysvaiheeseen. Hauskat, kehittävät ja laadukkaat tuotteet kerryttävät pienen puuhailijan taitoja leikin kautta. Tilaa kätevästi kotiin: oppijailo.fi

Oppi&ilo